

OTSUS

01.09.2023 nr 7-3/2023-120

Elering AS-i gaasi ülekande võrguteenuse hindade kooskõlastamise kohta

1. SEADUSANDLIKUD ALUSED, HALDUSMENETLUSE ALUSTAMINE, KÄIK JA ASJAOLUD

1.1. Seadusandlikud alused ja rakendatav metoodika

Maagaasiseaduse (MGS) § 37 lõike 3 punkti 4 alusel kooskõlastab Konkurentsiamet MGS § 23 lõikes 4 nimetatud võrguteenuse hinnad. MGS § 1 lõike 2 kohaselt peavad gaasivõrguga liitumise ning gaasivõrgu kaudu maagaasi (edaspidi gaasi) impordi, ülekande, jaotamise ja müügiga seonduvad tegevused olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav gaasivarustus.

MGS § 23 lõige 4 sätestab, et võrguettevõtja peab võrguteenuste hinnad ja nende kehtestamise alused esitama Konkurentsiametile kooskõlastamiseks ja Konkurentsiameti nõudel põhjendama hindade moodustumist.

MGS § 23 lõike 2 järgi peavad võrguteenuste hinnad olema põhjendatud, lähtudes võrgu toimimiseks ja arendamiseks, töö- ja varustuskindluseks, võrgu kaudu jaotatava gaasi mõõtmise ja mõõtmisandmete edastamiseks ja arvestamiseks vajalikest kulutustest ning põhjendatud tulukusest nii, et oleks tagatud tarbija häireteta varustamine gaasiga.

MGS § 23 lõike 3 kohaselt tuleb võrguteenuste hinnad kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude katmine;
- 2) investeringud varustuskindluse tagamise ning tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt;
- 6) võrguteenuse hind peab katma võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmise põhjendatud kulud.

MGS § 23 lõike 3¹ järgi on MGS § 23 lõike 3 punktis 5 sätestatud põhjendatud tulukuse arvutamise aluseks ettevõtja investeeritud kapital ja kaalutud keskmise kapitali hind.

MGS § 16 lõike 2⁴ kohaselt teeb süsteemihaldur koostööd Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku raames piirkondlikul ja Euroopa Liidu tasandil maagaasituru tõhusaks toimimiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 715/2009 sätestatud

nõuete kohaselt. MGS § 16 lõike 5 järgi lähtub süsteemihaldur gaasi ülekande teenuse osutamise ja gaasi ülekande teenuse eest võetava tasu määramisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EÜ) nr 715/2009.

Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrust (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta, on koostatud Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2017/460 (edaspidi Määrus 2017/460), millega kehtestatakse võrgueeskiri gaasi ülekandetasude ühtlustatud ülesehituse põhimõtete kohta.

Määruse 2017/460 eesmärgiks on, et võrgukasutajatele peaks olema arusaadav, milliste kulude alusel ülekandetasud kujunevad, et neid oleks võimalik piisaval määral prognoosida. Seega selleks, et saavutada ja tagada süsteemis mõistlik kulude kajastamise tase ja prognoositavus, peavad ülekandetasud põhinema lähtehinnametodil.

MGS § 23 lõike 4¹ alusel töötas Konkurentsiamet välja võrguteenuste hindade arvutamise metoodika „Gaasi ülekandevõrgu võrguteenuste hindade arvutamise metoodika”¹ (edaspidi Metoodika), milles on lähtutud MGS §-des 23 ja 23² sätestatud nõuetest ning Määrusest 2017/460. Metoodikast juhindutakse gaasi ülekandevõrguettevõtja võrguteenuste hindade kooskõlastamisel.

Lisaks on Konkurentsiamet välja töötanud juhendmaterjali kaalutud keskmise kapitali hinna leidmiseks elektri-, soojuse-, gaasi-, vee- ja universaalse postiteenuse ettevõtjatele nimetusega „Juhend kaalutud keskmise kapitali hinna arvutamiseks“, mis kinnitati 19.07.2023 Konkurentsiameti peadirektori käskkirjaga nr 1-2/2023-015.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 5 lõike 1 alusel on Konkurentsiametil õigus määrata kaalutlusõiguse alusel menetlustoimingu vorm. Seetõttu on Konkurentsiamet koostanud võrguteenuste hindade taotlemise vormi (Küsimustik) MS Exceli tabelite kujul: „Tabelid maagaasi ülekandeteenuse hinna kooskõlastamiseks“. Küsimustik on välja töötatud lähtuvalt MGS-st, Euroopa Liidu õigusaktidest ja konkurentsiseadusest ning täidetult sisaldab andmeid, mis võimaldavad Konkurentsiametil kontrollida, et taotletud võrguteenuste hindade aluseks võetud hinnakomponendid sisaldaks üksnes põhjendatud kulusid ja põhjendatud tulukust.

MGS § 23 lõigetest 2 kuni 3¹, §-st 23² ja Metoodikast tulenevalt peavad võrguteenuste hinnad olema kujundatud kulupõhiselt. Tulenevalt võrguteenuste hindade kooskõlastamise regulatsiooni eesmärgist (MGS § 1 lõige 2) on Konkurentsiametil õigus hinnata, kas võrguteenuste hindadesse arvestatud komponendid on taotletud mahus vajalikud ja põhjendatud.

MGS § 23 lõike 5 kohaselt teeb Konkurentsiamet kooskõlastamise otsuse 30 päeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest. Töömahuka kooskõlastamistaotluse menetlemisel võib Konkurentsiamet seda tähtaega pikendada 60 päevani, teatades tähtaja pikendamisest taotluse esitajale enne esialgse tähtaja möödumist.

1.2. Taotleja andmed

Elering AS on kantud äriregistrisse 24.03.2004 registrikoodiga 11022625 ja asukohaga Kadaka tee 42, Mustamäe linnaosa, Tallinn, Harju maakond, 12915. Ettevõtte elektronposti aadress on info@elering.ee. Äriregistri andmetel on Elering AS-i põhitegevusalaks elektrienergia ülekanne. Lisategevusaladeks on elektrienergia müük, enda või renditud

¹ Kinnitati 29.04.2019 Konkurentsiameti peadirektori käskkirjaga nr 1-2/2019-010 ning on avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel <http://www.konkurentsiamet.ee>.

kinnisvara üürileandmine ja käitus, maagaasi ülekanne ja jaotus maagaasivõrgu kaudu, muu jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge, muu mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent, muu vedel- ja gaaskütuse jms hulгимүүк ning muude üld- ja eriotstarbeliste masinate ja seadmete hulгимүүк. Ettevõtte majandusaasta algab 01. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril ning aktsiakapitali suurus on 229 890 000 eurot. Elering AS-i omanik on Kliimaministeerium, mille põhitegevusalaks on täitev- ja seadusandlike organite tegevus.

Taotluse menetlemise ajal kehtivad Elering AS-i Konkurentsiameti 16.06.2020 otsusega nr 7-3/2020-024 kooskõlastatud võrguteenuse hinnad vastavalt tabelile 1.

Tabel 1. Elering AS-i kehtivad võrguteenuse hinnad

	Süsteemisene võrgukasutus		Süsteemidevaheline võrgukasutus	
	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/periodis
Gaasiaasta (okt-sept)	142,77	0,00	142,77	142,77
I kvartal (okt-dets) ²	39,5844	0,00	39,5844	39,5844
II kvartal (jaan-märts)	38,7239	0,00	38,7239	38,7239
III kvartal (aprill-juuni)	39,1542	0,00	39,1542	39,1542
IV kvartal (juuli-sept)	39,5844	0,00	39,5844	39,5844
Oktoober ³	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
November	14,6682	0,00	14,6682	14,6682
Detsember	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
Jaanuar	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
Veebruar	13,6903	0,00	13,6903	13,6903
Märts	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
Aprill	14,6682	0,00	14,6682	14,6682
Mai	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
Juuni	14,6682	0,00	14,6682	14,6682
Juuli	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
August	15,1571	0,00	15,1571	15,1571
September	14,6682	0,00	14,6682	14,6682
Päev ⁴	0,5867	3,64	0,5867	0,5867
Päevasisene ⁵	0,6650	3,64	0,6650	0,6650

² Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2021) kalendripäevade arv 365 päeva x I kvartali (okt-dets) kalendripäevade arv 92 päeva x kvartaalne võimsustoote kordaja 1,1 = 39,5844 €/MWh/päev/kvartalis. Samal viisil on arvutatud ka II, III ja IV kvartali süsteemisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhised sisendhinnad.

³ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2021) kalendripäevade arv 365 päeva x oktoobrikuu kalendripäevade arv 31 päeva x kuine võimsustoote kordaja 1,25 = 15,1571 €/MWh/päev/kuus. Samal viisil on arvutatud ka ülejäänud 11 kuu süsteemisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhised sisendhinnad.

⁴ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2021) kalendripäevade arv 365 päeva x päevane võimsustoote kordaja 1,5 = 0,5867 €/MWh/päev/päevas. Võimsuspõhine väljundhind 1332,61 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2021) kalendripäevade arv 365 päeva = 3,64 €/MWh/päev/päevas.

⁵ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2021) kalendripäevade arv 365 päeva x päevasisene võimsustoote kordaja 1,7 = 0,6650 €/MWh/päev/päevasiseselt. Võimsuspõhine väljundhind 1332,61 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2021) kalendripäevade arv 365 päeva = 3,64 €/MWh/päev/päevasiseselt.

1.3. Menetluse käik ja asjaolud

04.04.2023 registreeriti Konkurentsiametis Elering AS-i taotlus nr 1.1-11/2023/293 gaasi ülekande võrguteenuse hindade (edaspidi võrguteenuse hinnad) kooskõlastamiseks.

Perioodil 19.04.2023 kuni 21.07.2023 saatis Konkurentsiamet Elering AS-ile 21 järelepärimist [19.04.2023, 22.05.2023, 13.06.2023, 16.06.2023, 20.06.2023, 21.06.2023 (kaks järelepärimist), 22.06.2023 (kaks järelepärimist), 29.06.2023 (kaks järelepärimist), 30.06.2023 (kaks järelepärimist), 03.07.2023 (kaks järelepärimist), 04.07.2023, 05.07.2023 (kaks järelepärimist), 06.07.2023, 19.07.2023 ja 21.07.2023], et koguda täiendavat teavet ning tõendeid ettevõtja poolt võrguteenuse hindade kujundamisel aluseks võetud hinnakomponentide põhjendatuse kohta. Samuti kohtuti 01.06.2023 ettevõtte esindajatega, et kuulata ära ettevõtja täiendavad selgitused ja põhjendused 04.04.2023 hinnataotluses toodu osas. 13.06.2023 teavitati ettevõtjat ka hinnataotluse menetlemise tähtaja pikendamisest 60 päevani.

Ajavahemikus 11.05.2023 kuni 24.07.2023 edastas ettevõtja Konkurentsiametile kõik soovitud andmed, dokumendid ja selgitused (11.05.2023, 17.05.2023, 01.06.2023, 04.06.2023, 07.06.2023, 08.06.2023, 16.06.2023, 21.06.2023, 28.06.2023, 29.06.2023, 30.06.2023, 03.07.2023, 05.07.2023, 06.07.2023, 14.07.2023, 18.07.2023, 21.07.2023 ja 24.07.2023).

Perioodil 31.07.2023 kuni 04.08.2023 täpsustasid Konkurentsiamet ja Elering AS võrguteenuse hindade aluseks oleva lubatud müügitulu kujunemist ning ettevõtja esitas veel andmeid ja lepinguid nimetatud müügitulu moodustumisega seoses.

14.08.2023 registreeriti Konkurentsiametis Elering AS-i taotlus nr 1.1-11/2023/293-2 võrguteenuse muudetud hindade kooskõlastamiseks.

18.08.2023 saatis Konkurentsiamet ettevõtjale kirja, milles toodi välja täiendav asjaolu, millega 04.04.2023 ega 14.08.2023 taotletud võrguteenuse hindade kujundamisel ei arvestatud.

21.08.2023 registreeriti Konkurentsiametis Elering AS-i korrigeeritud taotlus nr 1.1-11/2023/293-3 tabelis 2 toodud võrguteenuse hindade kooskõlastamiseks, mille kujundamisel oli ettevõtja arvesse võtnud 04.04.2023 ja 14.08.2023 esitatud taotluste menetlemise jooksul muutunud või menetluse käigus tuvastatud ning muutmist vajanud asjaolusid (edaspidi Taotlus).

Tabel 2. Elering AS-i taotletavad võrguteenuse hinnad

	Süsteemisisene võrgukasutus		Süsteemidevaheline võrgukasutus	
	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/perioodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/perioodis	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/perioodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/perioodis
Gaasiaasta (okt-sept)	142,77	0,00	142,77	142,77
Aasta (jaan-sept) ⁶	106,88	0,00	106,88	106,88
I kvartal (okt-dets) ⁷	39,48	0,00	39,48	39,48
II kvartal (jaan-märts)	39,05	0,00	39,05	39,05
III kvartal (aprill-juuni)	39,05	0,00	39,05	39,05
IV kvartal (juuli-sept)	39,48	0,00	39,48	39,48
Oktoober ⁸	15,12	0,00	15,12	15,12
November	14,63	0,00	14,63	14,63
Detsember	15,12	0,00	15,12	15,12
Jaauar	15,12	0,00	15,12	15,12
Veebruar	14,14	0,00	14,14	14,14
Märts	15,12	0,00	15,12	15,12
Aprill	14,63	0,00	14,63	14,63
Mai	15,12	0,00	15,12	15,12
Juuni	14,63	0,00	14,63	14,63
Juuli	15,12	0,00	15,12	15,12
August	15,12	0,00	15,12	15,12
September	14,63	0,00	14,63	14,63
Päev ⁹	0,59	7,56	0,59	0,59
Päevasisene ¹⁰	0,66	7,56	0,66	0,66

MGS § 23 lõike 5² kohaselt peatus võrguteenuse hindade kooskõlastamise taotluse menetlemise tähtaeg 74 päeva.

Alljärgnevalt on toodud Konkurentsiameti seisukohad Elering AS-i Taotluse põhjendatuse kohta.

⁶ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x perioodi 01.01.2024 kuni 30.09.2024 kalendripäevade arv 274 päeva = 106,88 €/MWh/päev/gaasiaastas.

⁷ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x I kvartali (okt-dets) kalendripäevade arv 92 päeva x kvartaalne võimsustoote kordaja 1,1 = 39,48 €/MWh/päev/kvartalis. Samal viisil on arvatud ka II, III ja IV kvartali süsteemisisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhised sisendhinnad.

⁸ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x oktoobrikuu kalendripäevade arv 31 päeva x kuine võimsustoote kordaja 1,25 = 15,12 €/MWh/päev/kuus. Samal viisil on arvatud ka ülejäänud 11 kuu süsteemisisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhised sisendhinnad.

⁹ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x päevane võimsustoote kordaja 1,5 = 0,59 €/MWh/päev/päevas. Võimsuspõhine väljundhind 2766,87 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva = 7,56 €/MWh/päev/päevas.

¹⁰ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x päevasisene võimsustoote kordaja 1,7 = 0,66 €/MWh/päev/päevasiseselt. Võimsuspõhine väljundhind 2766,87 €/MWh/päev/aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva = 7,56 €/MWh/päev/päevasiseselt.

Esitatud Taotluses aluseks olevate andmete kohaselt on prognoositud sihttuluks koos järelevalvetasuga 30 800,86 tuh €. Prognoositud sihttulu kujuneb alljärgnevalt¹¹:

- muutuvkuludest 4687,21 tuh €;
- tegevuskuludest 9527,40 tuh €;
- põhivara kulumist 7338,95 tuh €;
- põhjendatud tulukusest 9185,82 tuh €;
- järelevalvetasust 61,48 tuh €.

Alljärgnevas tabelis (vt tabel 3) on kajastatud võrguteenuse hindade aluseks olevad komponendid alljärgnevalt:

Tabel 3. Elering AS-i süsteemisese ja süsteemidevahelise sisend- ja väljundhindade lähtehindade kujunemine vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	Võrguteenuse hindade komponendid
Muutuvkulud	tuh €	4 687,21
Tegevuskulud	tuh €	9 527,40
Põhivara kulum	tuh €	7 338,95
Põhjendatud tulukus	tuh €	9 185,82
Ülekandeteenusega seotud tulu	tuh €	30 739,39
Ülekandeteenusega mitteseotud tulu	tuh €	0,00
Sihttulu	tuh €	30 739,39
Järelevalvetasu	tuh €	61,48
Sihttulu koos järelevalvetasuga	tuh €	30 800,86
<i>s.h süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade kaudu saadav tulu (süsteemisene sisendtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>2 592,13</i>
<i>s.h süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemidevaheline väljundtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>0,00</i>
<i>s.h Paldiski ja Puiatu kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude kompensatsioon (kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsioon), mis tasutakse Elering AS-ile Soome ja Läti ülekandesüsteemihaldurite poolt süsteemihaldurite vaheliste transiidivoogude kompensatsiooni mehhanismi lepingu (ITC leping) alusel</i>	<i>tuh €</i>	<i>3 113,59</i>
<i>s.h süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemisene väljundtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>25 095,14</i>
Lähiriikidega harmoniseeritud süsteemisese sisendhindade lähtehind	€/MWh/päev/aastas	142,77
Vastavalt lähiriikidega harmoniseeritud süsteemisese sisendhindade lähtehinnale süsteemidevahelise sisend- ja väljundhindade lähtehind	€/MWh/päev/aastas	142,77
Süsteemisese võrgukasutuse tulude (25 095,14 tuh €) ja koguse (9,070 GWh/päev/aastas) alusel kujunev süsteemisese väljundhindade lähtehind	€/MWh/päev/aastas	2 766,87

2. LÄHTEHINNAMEETODI VALIK

2.1. Kavandatud lähtehinna meetodi hinnang

Lähtehinna meetod on meetod lähtehinna määramiseks ülekandeteenuse müügitulu selle osa alusel, mis peab laekuma võimsuspõhistest ülekandetasudest (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 2). Määruse 2017/460 artikli 6 lõige 1 sätestab, et lähtehinna meetodi kehtestab riiklik reguleeriv asutus (Konkurentsiamet) oma otsusega peale lõplikku konsulteerimist.

¹¹ Käesolevas otsuses kajastatud kulud on arvatud MS Exceli tabelites toodud andmete alusel, mis sisaldavad numbreid täpsemalt kui on otsuses kajastatud. Seetõttu võivad kalkulaatoriga arvatud tulemused vähesel määral erineda otsuses kajastatud numbritest.

Eesti, Läti ja Soome on otsustanud ühise gaasituru (FinEstLat) loomise. Esimese etapina alates 01.01.2020 viidi ellu FinEstLat ühine turupiirkond. Ühine turupiirkond peab olema turuosalistele võimalikult lihtne kasutada ja arusaadav oma ülesehituses. See eeldab koostööd riikide süsteemihaldurite ja regulaatorite vahel kasutatava lätehinnametoodika valimisel. Sel eesmärgil viisid Balti riikide ja Soome regulaatorid läbi rahvusvahelise hanke, et tellida uurimistöo pealkirjaga „*Tariff model for the natural gas entry-exit system for the common Baltic-Finnish market*“. Hanke võitjaks ja uurimistöo läbiviijaks oli Baringa Partners LLP (Ühendkuningriik). Uurimistöo esimeses faasis võrreldi postmark, võimsusega kaalutud kauguse põhise (CWD) ja maatriks lätehinnametodeid. Võrdluse tulemused on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Lätehinnametodite võrdlus

Kriteerium	Kaalutus	Hinne (4 palli süsteemis)		
		Postmark	Võimsusega kaalutud kaugus (CWD)	Maatriks
Majanduslik efektiivsus	Lühikeses perspektiivis postmargil madalaimad kulud tarbijatele (kõige kõrgem tarbijate heaolu), sest odavam gaas pääseb alati turule.	3	2	2
Pikaajaline tarbijate heaolu	CWD ja maatriks annavad paremaid stiimuleid gaasivõrgu arendamiseks (laiendamiseks). Väheoluline gaasitarbimise kahanemise tingimustes.	2	3	3
Konkurents gaasiturul	Erinevate tarneallikate võrdne kohtlemine soodustab konkurentsi. Sisendtariffide erinevuse võib domineeriv tarnija ära kasutada erinevate gaasihindade kehtestamisega, mis pärssivad konkurentsi. Madala nõudluse paindlikkuse juures väljundtariffide erinevus ei avalda mõju konkurentstile.	3	2	1
Lihtsus ja arusaadavus	Postmark on kõige lihtsam ja arusaadavam meetod tarbijatele. Maatriks on kõige töömahukam ja keerulisem meetod.	3	2	1
Süsteemihaldurite vahelise ragavoogude minimeerimine	Postmark tekitab suurima rahavoo süsteemihaldurite vahel. Maatriks kõige vähem.	1	2	3
Kokku		12	11	10

Tabelist 4 nähtub, et kõige paremaid tulemusi tarbijatele annab postmark lätehinnametod. Baringa Partners LLP leidis uurimistöös, et postmark lätehinnametodi sotsiaalne heaolu regioonis on 39 mln € suurem võimsusega kaalutud kauguse põhisest (CWD) lätehinnametodist ja 296 mln € suurem maatriks lätehinnametodist.

Tavapärase postmark lätehinnametodi (kõigis sisendites on sama hind ja kõigis väljundites on sama hind) suurimaks puuduseks on suured ülekandesüsteemihaldurite vahelised rahavood, mida tuleb kompenseerida süsteemihaldurite omavahelise hüvitamise mehhanismi (ITC) kaudu. ITC minimeerimiseks leppisid Eesti, Läti ja Soome kokku järgmises lätehinnametodi ühisosas:

- igale riigile arvutatakse eraldi postmark lätehinnametodiga sisend-väljundhinnad;
- ühtses gaasiturus osalevate riikide ühenduspunktid kaotatakse (kaasa arvatud Inčukalnsi gaasihoidla);

- ühise gaasituru sisendpunktide sisendhinnad kohandatakse iga riigi regulaatori poolt ulatuses, et saavutatakse Euroopa Liidu keskmine hind koos standardveega (alus Määruse 2017/460 artikkel 6 lõige 4 punkt c);
- süsteemihaldurite vahelised rahavood (ITC) minimiseeritakse riikide erinevate väljundhindade abil;
- ühtses gaasiturus osalevad riigid kasutavad ühtlustatud võimsustoodete kordajaid ja hooajategureid (alus Määruse 2017/460 artikkel 13).

Kavandatud lähtehinna meetodi (postmark meetod koos eespool toodud ühisosa erisustega) hinnang vastavalt Määruse 2017/460 artiklile 7:

- postmark lähtehinna meetod on kooskõlas määruse (EÜ) nr 715/2009 artikliga 13, sest sellel meetodil kujundatud võrguteenuse tariifid on läbipaistvad, võtavad arvesse süsteemi terviklikkuse ja selle edasiarendamise vajadust ning peegeldavad tegelikke kulusid. Tariife kohaldatakse mittediskrimineerival viisil.
- postmark lähtehinna meetod võimaldab võrgukasutajatel arvutada piisavalt täpselt prognoositav lähtehind, kasutades konsultatsioonis avaldatud kulukomponente ja prognoositavaid võimsuse koguseid;
- postmark lähtehinna meetod võimaldab arvesse võtta ülekandeteenuse tegelikke kulusid igas turupiirkonnas osaleval riigil;
- võrdsed piirkonna sisendhinnad ja riigiti võrdsed väljundhinnad tagavad võrgukasutajate võrdse kohtlemise riigiti. Kuna turupiirkonna ühenduspunktidel tariife ei rakendata, siis põhjendamatut ristsubsideerimist ei esine.
- turupiirkonna ühtne võrdne sisendhind väldib mittevajalikke riikidevahelisi ülekandemahtusid, mistõttu on lõppkasutajatele mahurisk minimiseeritud;
- postmark lähtehinna meetod, kus sisendhinnad turupiirkonnas on ühtlustatud, ei moonuta piiriülest gaasi kaubandust.

2.2. Kavandatud lähtehinna meetodi võrdlus võimsusega kaalutud kauguse põhise lähtehinna meetodiga

Määruse 2017/460 artikkel 26 näeb konsulteerimisel ette, et kui kavandatud lähtehinna meetod erineb võimsusega kaalutud kauguse lähtehinna meetodist, siis tuleb läbi viia kõnealuste meetodite võrdlus (Metoodika punkt 6). Võimsusega kaalutud kaugusel põhinevas lähtehinna meetodis võetakse arvesse järgmist (Metoodika punkt 6.1):

- a) ülekandeteenuste tuluosa, mis tuleb koguda võimsuspõhistest ülekandetasudest;
- b) eeldatav lepinguline võimsus igas sisendpunktis või sisendpunktide klastris ja igas väljundpunktis või väljundpunktide klastris;
- c) kui sisend- ja väljundpunktid saab ühendada asjakohasesse voolustsenaariumi, siis lühim vahekaugus piki voolurada sisendpunkti või sisendpunktide klastri ja väljundpunkti või väljundpunktide klastri vahel;
- d) sisend- ja väljundpunktide kombinatsioonid, kui mõni sisend- või väljundpunkt sobib voolustsenaariumi;
- e) sisendi-väljundi tulujaotus peab olema 50:50.

Kui sisend- või väljundpunkte ei saa ühendada voolustsenaariumi, siis neid sisend- ja väljundpunkte arvesse ei võeta (Metoodika punkt 6.1).

Lähtehinnad arvutatakse järgmiste sammude kaudu (Metoodika punkt 6.2):

a) arvutatakse iga sisendpunkti või sisendpunktide klasteri kaalutud keskmine kaugus ja iga väljundpunkti või väljundpunktide klasteri kaalutud keskmine kaugus, kasutades järgmisi valemeid, ja võttes arvesse, kui see on asjakohane, löike 1 punktis d osutatud kombinatsioone:

i) teatava sisendpunkti või sisendpunktide klasteri jaoks arvutatakse kahe summa jagatis, mille puhul lugejas summeeritakse üle kõikide väljundpunktide või väljundpunktide klasterite korrutised, milles teatava sisendpunkti või sisendpunktide klasteri ja teatava väljundpunkti või väljundpunktide klasteri vaheline kaugus on korrutatud lepingulise võimsusega sellises väljundpunktis või väljundpunktide klasteris, nimetajas aga summeeritakse kõikide väljundpunktide (või väljundpunktide klasteri) lepingulised võimsused:

$$AD_{En} = \frac{\sum_{all\ Ex} CAP_{Ex} \times D_{En,Ex}}{\sum_{all\ Ex} CAP_{Ex}}$$

kus:

- AD_{En} - teatava sisendpunkti või sisendpunktide klasteri kaalutud keskmine kaugus;
- CAP_{Ex} - eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klasteris;
- $D_{En,Ex}$ - lühim vahekaugus piki voolurada sisendpunkti või sisendpunktide klasteri ja teatava väljundpunkti või väljundpunktide klasteri vahel;

ii) teatava väljundpunkti või väljundpunktide klasteri jaoks arvutatakse jagatis, mille puhul lugejas summeeritakse üle kõikide väljundpunktide või väljundpunktide klasterite korrutised, milles teatava sisendpunkti või sisendpunktide klasteri ja teatava väljundpunkti või väljundpunktide klasteri vaheline kaugus on korrutatud kasutusõigusega võimsusega sellises väljundpunktis või väljundpunktide klasteris, nimetajas aga summeeritakse kõikide väljundpunktide või väljundpunktide klasterite kasutusõigusega võimsused:

$$AD_{Ex} = \frac{\sum_{all\ En} CAP_{En} \times D_{En,Ex}}{\sum_{all\ En} CAP_{En}}$$

kus:

- AD_{Ex} - teatava väljundpunkti või väljundpunktide klasteri kaalutud keskmine kaugus;
- CAP_{En} - eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klasteris;
- $D_{En,Ex}$ - lühim vahekaugus piki voolurada sisendpunkti või sisendpunktide klasteri ja teatava väljundpunkti või väljundpunktide klasteri vahel;

b) arvutatakse iga sisendpunkti või sisendpunktide klasteri kulukaal ja iga väljundpunkti või väljundpunktide klasteri kulukaal, kasutades järgmisi valemeid:

$$W_{c,En} = \frac{CAP_{En} \times AD_{En}}{\sum_{all\ En} CAP_{En} \times AD_{En}}$$

$$W_{c,Ex} = \frac{CAP_{Ex} \times AD_{Ex}}{\sum_{all\ Ex} CAP_{Ex} \times AD_{Ex}}$$

kus:

- $W_{c,En}$ - teatava sisendpunkti või sisendpunktide klatri kulukaal;
- $W_{c,Ex}$ - teatava väljundpunkti või väljundpunktide klatri kulukaal;
- AD_{En} - teatava sisendpunkti või sisendpunktide klatri kaalutud keskmine kaugus;
- AD_{Ex} - teatava väljundpunkti või väljundpunktide klatri kaalutud keskmine kaugus;
- CAP_{En} - eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klattris;
- CAP_{Ex} - eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klattris;

- c) arvutatakse ülekandeteenuste tuluosa, mis kogutakse võimsuspõhistest ülekandetasudest kõikides sisendpunktides, ja ülekandeteenuste tuluosa, mis kogutakse võimsuspõhistest ülekandetasudest väljundpunktides, ning leitakse sisendi- väljundi tulujaotus;
- d) arvutatakse ülekandeteenuste tuluosa, mis kogutakse võimsuspõhistest ülekandetasudest igas sisendpunktis või sisendpunktide klattris ning igas väljundpunktis või väljundpunktide klattris, kasutades järgmisi valemeid:

$$R_{En} = W_{c,En} \times R_{\Sigma En}$$

$$R_{Ex} = W_{c,Ex} \times R_{\Sigma Ex}$$

kus:

- $W_{c,En}$ - teatava sisendpunkti või sisendpunktide klatri kulukaal;
- $W_{c,Ex}$ - teatava väljundpunkti või väljundpunktide klatri kulukaal;
- R_{En} - ülekandeteenuste tuluosa, mis tuleb koguda võimsuspõhistest ülekandetasudest teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klattris;
- R_{Ex} - ülekandeteenuste tuluosa, mis tuleb koguda võimsuspõhistest ülekandetasudest teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klattris;
- $R_{\Sigma En}$ - ülekandeteenuste tuluosa, mis tuleb koguda võimsuspõhistest ülekandetasudest kõikides sisendpunktides;
- $R_{\Sigma Ex}$ - ülekandeteenuste tuluosa, mis tuleb koguda võimsuspõhistest ülekandetasudest kõikides väljundpunktides;

- e) punktis d arvatud tuluosa, mis kogutakse võimsuspõhistest ülekandetasudest kas igas sisendpunktis või sisendpunktide klastris või igas väljundpunktis või väljundpunktide klastris, jagatakse vastavalt kas eeldatava lepingulise võimsusega sisendpunktis või sisendpunktide klastris või väljundpunktis või väljundpunktide klastris, kasutades järgmisi valemeid:

$$T_{En} = \frac{R_{En}}{CAP_{En}}$$

$$T_{Ex} = \frac{R_{Ex}}{CAP_{Ex}}$$

kus:

- T_{En} - lätehind sisendpunktis või sisendpunktide klastris igas sisendpunktis;
- T_{Ex} - lätehind väljundpunktis või väljundpunktide klastris igas väljundpunktis;
- CAP_{En} - eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klastris;
- CAP_{Ex} - eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klastris.

Võimsusega kaalutud kauguse põhises lätehinnameetodis lähtuti lihtsustatud mudelist, et Eestil on FinEstLat turupiirkonnas üks sisend A (Värskas) ja üks riigisisene väljundpunkt (1), mille asukoht määratakse võimsusega kaalutult (Määruse 2017/460 artikkel 3 lõige 10). Tabelis 5 on toodud Konkurentsiameti 30.09.2019 otsuses nr 7-3/2019-054¹² sellise mudeli alusel arvestatud võimsusega kaalutud kauguse põhiste lätehindade kujunemine.

Tabel 5. Kavandatud lätehinnameetodil (postmark meetod) ja võimsusega kaalutud kauguse põhisel (CWD) lätehinnameetodil arvatud lätehindade võrdlus

	Ühik	Väärtus
Lähteandmed		
Sisend A lepinguline võimsus (CAP_{EnA})	GWh/päev/aastas	14,491
Väljund 1 lepinguline võimsus (CAP_{Ex1})	GWh/päev/aastas	14,491
Sihttulu (ilma kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsioonita)	tuh €/aastas	21 405,53
Sisendtulude osakaal kogutulust	%	50
Kaalutud keskmine kaugus		
AD_{EnA}	km	278,00
AD_{Ex1}	km	278,00
Kulukaal		
$W_{c,EnA}$	-	1,00
$W_{c,Ex1}$	-	1,00
Sisend-väljund tulujaotus		
Võimsuspõhine sihttulu	tuh €	58,485
Sisendpunktide tulu ($R_{\Sigma En}$)	tuh €	29,243
Väljundpunktide tulu ($R_{\Sigma Ex}$)	tuh €	29,243
Ülekandeteenuste tuluosa		
R_{EnA}	tuh €	29,243
R_{Ex1}	tuh €	29,243

¹² Konkurentsiameti 30.09.2019 otsusega nr 7-3/2019-054 kooskõlastati ajavahemikus 01.01.2020 kuni 30.09.2020 kehtinud Elering AS-i gaasi ülekande võrguteenuse hinnad.

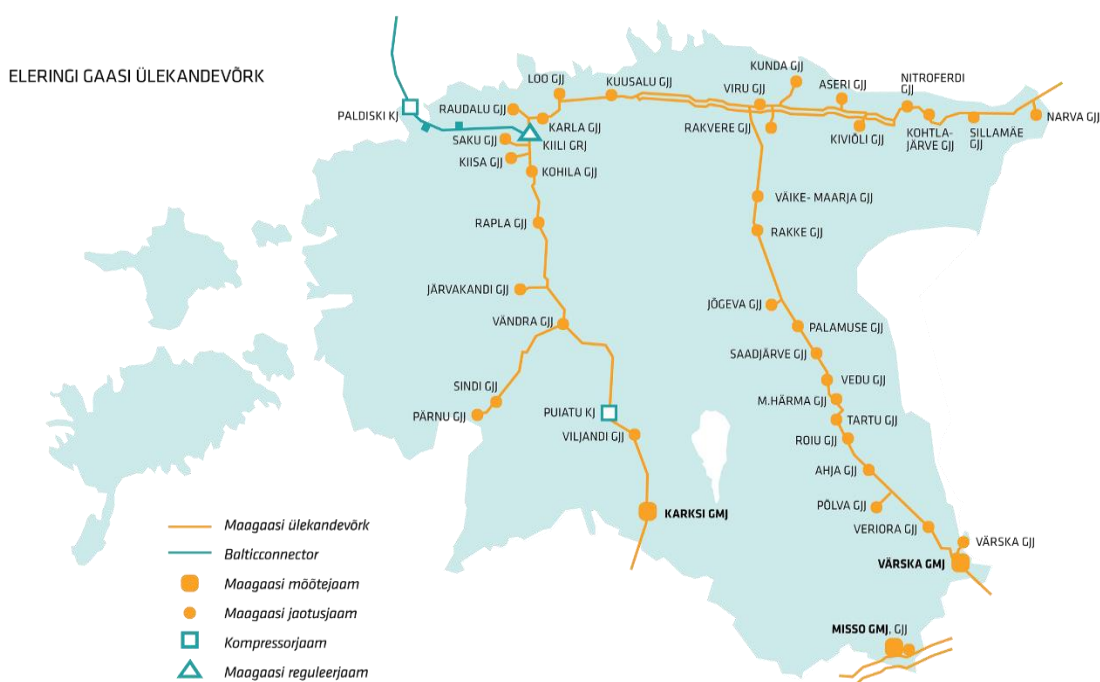
	Ühik	Väärtus
Lähtehinnad (CWD)		
T _{EnA}	€/MWh	2,02
T _{Ex1}	€/MWh	2,02
Postmark ja CWD lähtehinnameetoditel arvatud lähtehindade võrdlus		
Postmark lähtehinnameetodil arvatud sisendhind + väljundhind	€/MWh	4,04
CWD lähtehinnameetodil arvatud sisendhind + väljundhind	€/MWh	4,04
Postmark ja CWD lähtehinnameetoditel arvatud lähtehindade erinevus	%	0,0

Tabelist 5 nähtub, et postmark lähtehinnameetod (kavandatud lähtehinnameetod) ja võimsusega kaalutud kauguse põhine lähtehinnameetod teenivad samasuure regulaatori poolt aktsepteeritud sihttulu. Erinevatele lõppkasutajatele on postmark lähtehinnameetodi puhul tagatud võrdsed sisend-väljundhinnad. Võimsusega kaalutud kauguse põhise lähtehinnameetodi puhul maksavad ühed tarbijad rohkem ja teised vähem sõltuvalt tarbija asukohast gaasisüsteemis. Regulaatoril puudub võimalus õiglaselt hinnata, kas osade tarbijate kõrgem hind kaalub üles teiste klientide madalama hinna. Otseseid kulusid arvestades peab Konkurentsiamet postmark ja võimsusega kaalutud kauguse lähtehinnameetodeid võrdväärsseteks, kuid Baringa Partners LLP uurimistöö kohaselt on postmark lähtehinnameetodi regionaalne sotsiaalne kasu 39 mln € aastas suurem võrreldes võimsusega kaalutud kauguse põhise lähtehinnameetodiga. Sotsiaalne kasu tuleneb asjaolust, et kõige soodsamalt pakutav gaas pääseb alati turule.

Konkurentsiamet, võtnud arvesse kõiki eeltoodud asjaolusid, on seisukohal, et Eestis oli ja on jätkuvalt mõistlik kasutada postmark lähtehinnameetodit. Tulenevalt eeltoodust peeti ja peetakse jätkuvalt põhjendatuks Elering AS-i Taotluses kasutatud postmark lähtehinnameetodit.

2.3. Ülekandesüsteemi skeem koos tehnilise teabega

Tasuperioodil on süsteemihalduri Elering AS omanduses ja gaasi ülekande teenuse osutamiseks opereerimisel Eesti gaasi ülekandevõrk, mis koosneb 976,3 km torustikust, sellest 39,0 km on Balticconnectorit meretorustik, 4 gaasimõõtejaamast, kus toimub ülekandevõrku siseneva gaasi koguste mõõtmine ja gaasi kvaliteedi määramine, 37 gaasijaotusjaamast (GJJ), kus toimub ülekandevõrgust väljuva gaasi rõhu redutseerimine, koguste mõõtmine, lõhnastamine ja kokkulepitud tarbimisrežiimi tagamine ning 1 gaasireguleerijaamast (Kiili GRJ), mis võimaldab ülekandevõrgu osasid juhtida erinevatel tööriiskudel. Samuti toimub Kiili GRJ-s Balticconnector süsteemi torustikust väljuva gaasikoguse mõõtmine, kuid Kiili GRJ ei liigitu otseselt gaasimõõtejaama alla. Paldiski gaasimõõtejaam võimaldab Eesti poolel Balticconnectorit läbiva gaasi kogust kahesuunaliselt mõõta. Süsteemihaldurite vahelise koostöö kokkuleppe alusel hakatakse gaasikoguseid mõõtma nii Soome poolel Inkoo gaasimõõtejaamas ja Eesti poolel Paldiski gaasimõõtejaamas vaheldumisi. 2022. aasta lõpus valmis ka võrguühendus võimaliku LNG ujuvterminali ühendamiseks ülekandevõrguga (vt joonis 1).

Joonis 1. Eesti gaasi ülekandevõrk

Gaasitorustikest annab detailsema ülevaate alljärgnev tabel 6.

Tabel 6. Elering AS-i gaasitorustike andmed

Gaasitorustik	Ehitusaasta	Pikkus, km	Läbimõõt (DN), mm	Maksimaalne töö rõhk (MOP), bar
Vireši - Tallinn	1991/92	202,4	700	49,0
Vändra - Pärnu	2005/06	50,2	250	54,0
Tallinn - Jõhvi I	1951/53	97,5	200	≤ 30,0
Tallinn - Jõhvi II	1962/68	149,1	500	≤ 30,0
Kohtla-Järve - Narva	1955	45,1	350/400	≤ 30,0
Irboska - Värskas GMJ	1975	10,1	500	48,0
Värskas GMJ - Tartu	1975	75,8	500	39,5
Tartu - Rakvere	1979	132,8	500	30,6
Irboska - Inčukalns	1984	21,3	700	50,3
Pihkva - Riia	1972	21,3	700	50,3
Kiili - Paldiski (Balticconnector)	2019	53,7	700	54,0
Balticconnector'i meretorustik	2019	39,0	500	80,0
Paldiski LNG ühenduse maismaatorustik	2022	0,7	500	80,0
Paldiski LNG ühenduse meretorustik	2022	0,8	500	80,0
Harutorustikud	1951/2013	78,0	-	-
Kokku		977,8		

Kompessorjaamade andmed on järgmised:

Paldiski kompressorjaam:

- kompressorjaama tarbitav võimsus ca 6-10 MW
- kompressorjaama gaasi ülekandevõimsus 81,2 GWh/päevas.

Puiatu kompressorjaam:

- kompressorjaama tarbitav võimsus ca 6-10 MW
- kompressorjaama ülekandevõimsus 105 GWh/päevas.

2.4. Gaasivood, tehniline võimsus ja eeldatav kasutatav võimsus sisend- ja väljundpunktides

Eesti gaasi ülekandesüsteemi tehniline läbilaskevõimsus ja eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus on toodud tabelis 7. Eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus iseloomustab võimsust, mida süsteemihaldur saab anda võrgukasutajatele tavapärastel rõhkudel.

Tabel 7. Eesti gaasi ülekandesüsteemi tehniline läbilaskevõimsus ja eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus (võimsused sisend- ja väljundpunktides)

Sisend- ja/või väljundpunkt	Piiripunkt / ühenduspunkt	Gaasi liikumise suund	Tehniline läbilaskevõime ¹³ , GWh/päevas	Tavatingimustel läbilaskevõime ¹⁴ , GWh/päevas
Karksi	Ühenduspunkt	LV <-> EE	105,0	73,5
Värskä	Piiripunkt	RU -> EE	0,0	0,0
Narva	Piiripunkt	RU -> EE	0,0	0,0
Paldiski	Ühenduspunkt	FIN <-> EE	81,2	56,8
Paldiski LNG ühendus	Piiripunkt	EE -> EE	81,2	81,2
Kokku			267,4	211,5

Eesti gaasi ülekandesüsteemi tehniline läbilaskevõime kokku on 267,4 GWh/päevas (eeldusel, et Paldiski LNG ühendusega on liidetud regasifitseerimise võimekusega ujuterminal). Tavatingimustel on ülekandesüsteemi läbilaskevõime kokku 211,5 GWh/päevas. Balticconnector'i kaudu võib gaasivoog liikuda nii Soomest Eestisse või Lähti (Eestit läbiv) kui ka vastupidi. Värskä ja Narva piiripunktides on kaubandus alates 2023. aasta algusest Vabariigi Valitsuse 29.09.2022 määruse nr 93¹⁵ alusel keelatud ja seetõttu on Narva ja Värskä punktide läbilaskevõimsus 0 GWh/päevas.

2.5. Gaasi kogused sisend- ja väljundpunktides

Gaasi kogustele ehk võrgukasutuse kogustele hinnangu andmine on oluline, kuna üldjuhul on need aluseks lähtehindade arvutamisel. Lähtehind saadakse, kui võrgukasutuse võimaldamiseks ehk gaasi ülekandeteenuse osutamiseks vajalike põhjendatud kulude ja tulukuse summa ehk ülekandeteenusega seotud tulu jagatakse võrgukasutuse kogusega (Metoodika punkt 5.7). Seega, mida väiksem on võrgukasutuse kogus, seda suuremaks kujuneb lähtehind. Samas võivad lähtehinnad kujuneda ka muude põhjendatud parameetrite alusel.

Võrguteenuse hinna arvutamisel võetakse aluseks viimase kolme kalendriaasta aritmeetiline keskmine müügikogus. Vajaduse korral teostatakse müügikoguse leidmiseks täiendav analüüs (MGS § 23² lõige 1). MGS ei määratle millistes ühikutes ja kuidas peaks müügikogust (ja hindu) arvestama (võimsuspõhine või kaubapõhine müügikogus ja hind). Määruse 2017/460 artikkel 4 sätestab, et üldjuhul kasutatakse võimsuspõhiseid ülekandetasusid, erandkorras võib riikliku reguleeriva asutuse heakskiidul koguda osa ülekandeteenuse tulust kaubapõhiste ülekandetasudena kui on täidetud järgmised tingimused (Metoodika punkt 7.2):

¹³ Tehniline läbilaskevõime on torustike arvutuslik läbilaskevõime maksimaalsetel rõhkudel sisendpunktides, mida torustike tehniline seisukord võimaldab rakendada.

¹⁴ Tavatingimustel läbilaskevõime on torustike arvutuslik läbilaskevõime tavapärastel rõhkudel sisendpunktides.

¹⁵ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse poolt rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 27 lõike 1 alusel, määruse nimetus „Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestamine maagaasi ja veeldatud maagaasi ostu keeluks seoses Venemaa Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas, mida toetab Valgevene Vabariik“.

- tasu kogutakse selleks, et katta kulud, mis on peamiselt tingitud gaasi kogusest;
- tasu arvutatakse eeldatavate või varasemate gaasi koguste või mõlema järgi ja tasu kehtestatakse nii, et see on ühesugune kõikides sisend- ja väljundpunktides.

Metoodika võimaldab kasutada nii võimsuspõhist müügikogust [MWh/päev aastas] kui ka kaubapõhist müügikogust [MWh aastasel perioodil] (Metoodika punkt 7.3). Müügikogus prognoositakse alljärgnevate komponentide lõikes (Metoodika punkt 7.4):

- süsteemisisese võrgukasutuse ülekandevõimsus [MWh/päev aastas] ja/või kaubapõhine kogus MWh aastas (tasakaalus võrgu puhul sisendkogus võrdub väljundkogusega);
- süsteemidevahelise võrgukasutuse ülekandevõimsus [MWh/päev aastas] ja/või kaubapõhine kogus MWh aastas (tasakaalus võrgu puhul sisendkogus võrdub väljundkogusega).

Elering AS on esitanud Konkurentsiametile tegelikud andmed (s.h võrguteenuse müügikogused) majandusaastate 2020 kuni 2022 kohta ning prognoositud andmed tasuperioodi¹⁶ osas. Käesolevas otsuses käsitleb Konkurentsiamet tasuperioodina 2024. aastat, milleks kooskõlastatavad võrguteenuse hinnad võivad kehtida kuni reguleerimisperioodi¹⁷ lõpuni ehk 2024. aasta lõpuni, juhul kui süsteemihaldur ei taotle hindade muutust varem.

Nimelt MGS § 23 lõikest 4 ning Määrusest 2017/460 tulenevalt rakendatakse Eestis hinnalaega reguleerimiskorda (*price cap regime*), milles ülekandesüsteemihalduri sihttulu ja eeldatavate kasutatavate võimsuste/voogude koguste alusel arvutatakse ülekandevõrgu võrguteenuste hinnad (Metoodika punktid 1 ja 3). Rakendatava hinnalaega reguleerimiskorra (*price cap regime*) eripäraks on fikseeritud ülekande võrguteenuste hindade kooskõlastamine Konkurentsiameti poolt. Süsteemihaldur võib igal ajahetkel esitada taotluse kooskõlastatavate hindade muutmiseks arvestades järgnevaid nõudeid (Metoodika punkt 1):

- Määruse 2017/460 kohane reguleerimisperiood on maksimaalselt viis aastat¹⁸;
- kooskõlastatud hinnad peavad kehtima minimaalselt ühe aasta¹⁹;
- täidetakse MGS-i ja Määruse 2017/460 nõudeid avalikustamisele.

Konkurentsiamet võib vajadusel algatada järelevalvemenetluse tagamaks hindade kulupõhisuse (Metoodika punkt 1).

Tulenevalt eelnevast ning vastavalt Metoodikale võtab Konkurentsiamet analüüsimisel aluseks majandusaastate 2020 kuni 2022 tegelikud andmed ja tasuperioodiks prognoositud näitajad.

Elering AS-i esitatud andmed võrgukasutuse võimsuse koguste osas (süsteemisisene võrgukasutuse võimsuse kogus 9,070 GWh/päev/aastas)

Esitatud andmetest tulenevalt prognoosib Elering AS tasuperioodi süsteemisiseseks võrgukasutuse võimsuse koguseks 9,070 GWh/päev/aastas (kaubapõhine kogus 3319,57 GWh aastas / 2024. aasta kalendripäevade arv 366 päeva = 9,070 GWh/päev/aastas). Nimetatud koguse aluseks olevatest kaubapõhistest kogustest annab ülevaate tabel 8.

¹⁶ Tasuperiood on ajavahemik, mille jooksul kohaldatakse teatavat lähtehinnataset ning mille miinimumkestus on üks aasta ja maksimumkestus reguleerimisperioodi pikkus (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 23).

¹⁷ Reguleerimisperiood on ajavahemik, mille kohta kehtestatakse lubatud või sihttulu üldnormid vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artikli 41 lõike 6 punktile a (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 5).

¹⁸ Määruse 2017/460 art 27 (5) nõue

¹⁹ Määruse 2017/460 art 3 (23) nõue

Tabel 8. Elering AS-i võrgukasutuse kaubapõhised kogused vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	2020	2021	2022	2020 kuni 2022 keskmise	Periood 01.07.2022 kuni 30.06.2023	Tasu- periood
Süsteemisese võrgukasutuse kaubapõhine kogus	GWh aastas	4 480,13	5 074,56	3 776,77	4 443,82	3 182,27	3 319,57
Muutus võrreldes eelneva veeruga	%	x	13,27	-25,57	17,66	-28,39	4,31

Süsteemidevahelist võrgukasutust ehk Lätist läbi Eesti Venemaa suunas liikuvat gaasivoogu ei prognoosita, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise alates 2023. aasta algusest, mistõttu ei liigu gaas ka vastupidi (Lätist Venemaale).

Konkurentsiameti seisukoht võrgukasutuse koguse osas

Esitatud andmetest selgub, et Elering AS ei ole tasuperioodi süsteemisese võrgukasutuse kaubapõhise koguse prognoosimisel võtnud aluseks viimase kolme majandusaasta aritmeetilist keskmist kogust (4443,82 GWh aastas). Ettevõtja selgitas, et *paljud tarbijad on teinud täiendavaid investeeringuid ning valinud maagaasi asemel teised energiaallikad ning maagaasi hindade langus ei taasta maagaasi varasemaid ülekandemahtusid. Eelkirjeldatud asjaoludest tulenevalt on Eleringi hinnangul põhjendatud rakendada MGS § 23² lõikes 1 põhjendatud müügikoguste arvutamiseks võimaldatud täiendava analüüsi võimalust ning Elering hinnangul ei ole põhjendatud rakendada MGS § 23² lõikes 1 toodud kolme kalendriaasta põhimõtet.*

Konkurentsiamet nõustub ettevõtja seisukohaga, et MGS § 23² lõike 1 rakendamisel on tekkinud vajadus teostada müügikoguse leidmiseks täiendav analüüs. Konkurentsiamet, tutvunud menetluse käigus Elering AS-i esitatud müügikoguste andmetega (s.h 03.08.2023 esitatud perioodi juuli 2022 kuni juuni 2023 tegelikud müügikogused) ja võtnud arvesse võrguettevõtja klientidelt saadud teavet Elering AS-i võrguteenuse kasutamise koguste kohta, on seisukohal, et ettevõtja põhimõtet mitte prognoosida süsteemisest võrgukasutuse kogust viimase kolme majandusaasta aritmeetilise keskmise koguse alusel, vaid 2022/2023 tegelikest teadaolevatest andmetest ning võrguteenuse kasutajate prognoositust lähtudes, võib pidada põhjendatuks. **Lähtudes eelnevast aktsepteerib Konkurentsiamet Elering AS-i tasuperioodi süsteemisese võrgukasutuse kaubapõhise koguse prognoosi 3319,57 GWh aastas, mille alusel saadakse võrgukasutuse võimsuspõhine kogus 9,070 GWh/päev/aastas (kaubapõhine kogus 3319,57 GWh aastas / 2024. aasta kalendripäevade arv 366 päeva = võimsuspõhine kogus 9,070 GWh/päev/aastas).**

Samuti peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi süsteemidevahelise võrgukasutuse kaubapõhise koguse prognoosi 0 GWh aastas tulenevalt Läti otsusest keelata alates 2023. aasta algusest Venemaalt gaasi ostmise, mistõttu ei liigu gaas ka vastupidi (Lätist läbi Eesti Venemaale).

3. VÕRGUTEENUSE HINDADE KOMPONENDID

MGS § 8 lõige 2 sätestab, et gaasiettevõtja peab raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestama põhimõtted, mille kohaselt peetakse arvestust gaasi ülekande, jaotamise, müügi ja nende tegevustega mitteseotud tegevusalade kohta nii, nagu oleksid kohustatud seda tegema nendel tegevusaladel eraldi tegutsevad ettevõtjad. MGS § 8 lõige 2² kohaselt peab gaasiettevõtja kehtestama oma raamatupidamiseskirjad varade ja kohustuste ning tulude ja kulude jaotamise osas, mida järgitakse MGS § 8 lõikes 2 nimetatud tegevusalade arvestuses.

Hinnamenetluses jaotab Konkurentsiamet ülekandeteenusega seotud sihttulu komponendid järgmiselt (eristades süsteemiseseid ja süsteemidevahelisi ülekande komponente) (Metoodika punkt 5.2.):

- 1) muutuvkulud;
- 2) tegevuskulud;
- 3) põhivara kulum;
- 4) põhjendatud tulukus.

Kulude põhjendatuse analüüsimisel kasutatakse MGS § 23² lõikes 3 nimetatud meetodeid.

Elering AS, võtnud arvesse eespool toodut, esitas Konkurentsiametile ülevaate võrguteenuse osutamise seotud kuludest, põhivarast ja investeringutest. Järgnevalt on analüüsitud esitatud andmeid tulenevalt MGS §-st 23² ning Metoodika punktidest 8, 9, 10, 11 ja 12.

3.1. Muutuvkulud

Muutuvkulud on seotud selliste teenuste või kaupade kasutamisega, mis on otseselt seotud gaasi võrguteenuse müügikogusega (näiteks võrgu käitamise gaasikogus, rõhu regulaatorites (alandajates) gaasi soojendamiseks vajalik elektri- või gaasienergia kulu ning kompressorite käitamise kulu jms) (Metoodika punkt 9.2). Muutuvkulud saadakse vajalike teenuste või kaupade soetamise põhjendatud hindade korrutamisel teenuse või kauba ostukogusega (Metoodika punkt 9.3). Muutuvkulud võivad sisaldada mittekontrollitavaid kulusid (Metoodika punkt 8.2). Mittekontrollitavaid hindu ja kulusid ei mõjutata ettevõtja majandustegevuse kaudu, vaid sõltuvad täielikult ettevõtjavälistest teguritest (näiteks administratiivselt reguleeritavad teenuste tasud) (Metoodika punkt 8.1). Juhul, kui mittekontrollitavad kulud on põhjendatud (tõendatud), rakendatakse nende suhtes täielikku hindades kajastamise printsiipi (Metoodika punkt 8.3). Süsteemihalduri puhul arvestatakse spetsiifilisi tulusid ja kulusid: näiteks süsteemihaldurite vaheliste transiidivoogude kompensatsiooni mehhanismi (ITC) tulusid ja kulusid, vastukaubanduse tulusid ja kulusid jne. Nimetatud kulude ja tulude arvestus on järjepidev (Metoodika punkt 8.4).

Elering AS-i esitatud andmed muutuvkulude osas (4687,21 tuh €)

Esitatud andmetest tulenevalt prognoosib Elering AS tasuperioodi muutuvkuludeks 4687,21 tuh €. Muutuvkulud moodustuvad võrgu käitamisega seotud gaasi ja elektrienergia ostukuludest vastavalt summas 1351,50 tuh € ja summas 3335,71 tuh €.

Konkurentsiameti seisukoht muutuvkulude osas

Järgnevalt annab Konkurentsiamet hinnangu ettevõtja prognoositud muutuvkuludele kuluridade lõikes.

3.1.1. Võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulud

Võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulud sisaldavad võrgu käitamise mõõdetud gaasikoguse ja mõõtmata arvestusliku gaasikoguse ostukulusid.

Elering AS-i esitatud andmed võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulude osas (1351,50 tuh €)

Esitatud andmetest tulenevalt prognoosib Elering AS tasuperioodil võrgu käitamiseks ostetava gaasi ostukuludeks 1351,50 tuh €, mis kujunevad võrgu käitamisega seotud gaasi ostukoguste summa 25,39 GWh ja gaasi ostuhinna 53,23 €/MWh korrutisena (25,39 GWh x 53,23 €/MWh = 1351,50 tuh €). Ettevõtte võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulude kujunemisest annab ülevaate tabel 9.

Tabel 9. Elering AS-i võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulude kujunemine vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	2020	2021	2022	Tasu- periood
Võrgu käitamise mõõdetud gaasikogus	GWh	4,00	4,30	4,28	4,20
Gaasi ostuhind	€/MWh	17,35	16,91	56,49	53,23
Võrgu käitamise mõõdetud gaasikoguse ostukulud	tuh €	69,32	72,64	242,03	223,56
Võrgu käitamise mõõtmata arvestuslik gaasikogus	GWh	2,14	9,56	15,58	21,19
Gaasi ostuhind	€/MWh	21,17	16,71	70,03	53,23
Võrgu käitamise mõõtmata arvestusliku gaasikoguse ostukulud	tuh €	45,39	159,73	1 090,77	1 127,93
Võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulud kokku	tuh €	114,71	232,37	1 332,80	1 351,50

Konkurentsiameti seisukoht võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulude osas

Ettevõtja on varasemalt selgitanud, et **võrgu käitamise mõõdetud gaasikogus** sõltub rõhkude vahest gaasijaotusjaamade kõrgema ja madalama rõhuga seadmete vahel. Gaasikoguse mõõtmine sõltub rõhu piirkonnast gaasijaotusjaamas, kuhu gaasiarvesti on paigaldatud. Mida kõrgem on rõhupiirkond, seda suuremat gaasikogust on võimalik sama nimiläbimõõduga gaasiarvestiga mõõta. Selline gaasiarvesti asukoht sobib gaasijaamadesse, kus on tagatud pidevad suured gaasivood. Eestis on sellisteks jaamadeks Tallinna linna varustavad Loo ja Raudalu gaasijaotusjaamad ning Tartu linna varustavad Tartu ja Roiu gaasijaotusjaamad.

Gaasijaotusjaama madalamasse rõhupiirkonda paigaldatud gaasiarvestid peavad olema suurema nimiläbimõõduga, mistõttu on sellised gaasiarvestid kallimad. Madalama rõhupiirkonna gaasiarvesti mõõtepiirkond on väiksem ja seetõttu vajab gaasiarvesti pidevamat jälgimist ning eri suurustega gaasiarvestitega mõõduliine, et gaasikoguse muutusel ümber lülitada. Olemasolevates jaamades teostatakse lülitamised käsitsi (automaatika teel lülitamise väljaehitamine nõuab täiendavaid investeeringuid). Gaasijaotusjaama madalama rõhu piirkond on fikseeritud võrgulepingutega. Nimetatud rõhu alusel on välja ehitatud jaotusvõrk (ja jaotusvõrgu läbilaskevõime). Seetõttu on gaasijaotusjaama madalrõhu poole rõhkude muutmine võimalik väga väikestes piirides – ainult hooldustöödel seadete reguleerimistel.

Rõhk ülekandesüsteemis sõltub ülekantavatest gaasikogustest ja võib olla võrgu eri punktides erinev: rõhkude vahemik sõltuvalt aastaajast ja võrgu piirkonnast võib olla 16 bar(g) kuni 54 bar(g). Rõhud sõltuvad mitmetest teguritest ning seetõttu kõiguvad mõõdetud omatarbe gaasikogused aastate lõikes. Mõõdetud omatarbegaasi kasutatakse peamiselt gaasimõõte- ning -jaotusjaamades gaasi soojendamiseks, et gaasijaamades seadmed kinni ei külmuks. Samuti kasutatakse avariigeneraatorite toiteks, mistõttu ei ole välistatud olukord, kus võrguteenuse müügikoguse vähenemisel võrgu käitamise mõõdetud gaasikogus kasvab.

Võrgu käitamise mõõtmata arvestusliku gaasikoguse kujunemise osas on ettevõtja selgitanud, et nimetatud gaasikoguse suurust mõjutab gaasijaotusjaamades mõõtmata jääv gaasikoguse hulk. Ettevõtja selgitas, et gaasijaotusjaamades jääb osa gaasi kogusest mõõtmata seoses gaasijaotusjaamadest väljuvate gaasivoogude tunduva vähenemisega võrreldes gaasijaotusjaamade mõõtesüsteemide projekteerimisel lähtunud voogudega. Kuna siduvad võrgulepingud ei võimalda vähendada lepingus fikseeritud maksimaalset gaasivoogu, siis seetõttu ei ole Elering AS-il võimalik paigaldada väljaehitatud mõõtesüsteemi mõõteliniidele ka väiksemaid gaasiarvesteid, mis oleksid võimelised mõõtma nii väikseid gaasivooge, millised reaalselt esinevad.

Lisaks sõltub mõõtmata gaasikoguse suurus sellest, et olemasolevad väljaehitatud mõõtesüsteemid ei ole projekteeritud kasutamiseks ülekandevõrgust võrguteenuse osutamiseks ning ei vasta tänasel päeval tehingute aluseks olevate mõõtesüsteemide tehniliste normdokumentide nõuetele. Normdokumentide nõuded näevad ette, et igal mõõтелиинil on arvesti ees ja järel sulgeseade, mis võimaldab mõõтелиini kindlalt sulgeda ja avada. Praegu suletakse/avatakse paljudes gaasimõõtejaamades mõõтелиine gaasi regulaatorite kaudu, mis ei taga mõõтелиini kindlat sulgemist ja läbi selliselt „suletud“ mõõтелиini liigub gaasivoog, mida mõõtesüsteem ei ole võimeline mõõtma.

Samuti on võrgu käitamise mõõtmata arvestusliku gaasikoguse suurusele oma mõju mõõtesüsteemide täpsusel. Elering AS-i ülekandevõrguga liitumispunkte läbivad gaasikogused mõõdetakse mõõtepunktides mõõtesüsteemidega, millesse kuuluvad mõõtevahendid tagavad gaasikoguse (m³) mõõtetulemuste mõõtemääramatuse tõenäosusega 95% max ±1%. Gaasikoguse mõõtmise täpsuse suurendamist mõõtevahendite uuendamisega/väljavahetamisega ei ole võimalik saavutada, kuna gaasi turuosaliste tehingutes kasutada võimalikke mõõtevahendeid ei ole suurema täpsusega saadaval.

Eelnevast lähtudes on Elering AS tasuperioodil võrgu käitamiseks ostetava gaasi koguse (nii mõõdetud kui mõõtmata gaasikogus) prognoosimisel võtnud aluseks perioodil 01.07.2022 kuni 30.06.2023 ostetud kogused, mitte varasemate aastate näitajaid.

Seega, ülaltoodust selgub, et Elering AS-i poolt võrgu käitamiseks ostetav gaas on gaasi ülekande võrguteenuse osutamiseks vajalik (võrgu käitamise mõõdetud gaasikogus) või Elering AS-i poolt gaasi ülekande võrguteenuse osutamisel vajalikke nõudeid järgides vältimatu (võrgu käitamise mõõtmata arvestuslik gaasikogus). Samuti selgub, et võrgu käitamisega seotud gaasi ostukogus on prognoositud gaasi tegelike ostukoguste alusel (juuli 2022 kuni juuni 2023). **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi võrgu käitamise mõõdetud gaasikoguse ning mõõtmata arvestusliku gaasikoguse prognoosi vastavalt 4,20 GWh ja 21,19 GWh võib pidada põhjendatuks.**

Gaasi ostuhinna osas selgus ettevõtja esitatud materjalidest, et ettevõtja ostab maagaasi AS-iga Eesti Gaas 06.09.2021 ja Scener OÜ-ga 13.09.2021 gaasi ostuks ja müügiks süsteemi toimimise tagamise ning tasakaalustamistoimingute tegemise eesmärgil sõlmitud raamlepingute alusel [mõlemad lepingud (AS-iga Eesti Gaas 06.09.2021 sõlmitud leping nr 1.1-4/2021/570 ja Scener OÜ-ga 13.09.2021 sõlmitud leping nr 1.1-4/2021/569) kehtivad maksimaalselt 24 kuud pärast lepingute allkirjastamist]. Nimetatud lepingute punkti 7.1 kohaselt kujuneb gaasi hind võrguettevõtjale gaasimüüjate poolt tehtavate hinnapakumuste põhjal.

Selleks, et hinnata ettevõtjate prognoositud maagaasi ostuhindade põhjendatust, kasutab Konkurentsiamet järgnevatel veebilehtedel <https://www.theice.com/marketdata/reports/282> ning <https://www.theice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Gas-Futures/data?marketId=5889447&span=1> avalikustatud indekseid andmeid. Üldjuhul on Konkurentsiamet lähtunud gaasi hinna prognoosi põhjendatuse hindamisel eelneva vähemalt 12-kuulise perioodi keskmisest näitajast. Arvestades aga alates 2021. aasta teisest poolaastast kujunenud olukorda, mil gaasi ostuhinna aluseks olev TTF indeks on olnud äärmiselt kõikumine, jäädes vahemikku 29,131 €/MWh kuni 231,884 €/MWh, erinedes seega sisuliselt 8 korda (231,884 €/MWh / 29,131 €/MWh = 8,0 korda), arvestab amet TTF indeksi prognoosi alusena ka muid perioode. Andmebaasis TheIce avaldatud 2024. aasta²⁰ TTF hinnaindeksid on olnud viimasel kolmel kuul (juuni 2023 kuni august 2023) vahemikus 42,452 €/MWh kuni

²⁰ Käesoleva otsusega kooskõlastatavate võrguteenuse hindade aluseks olev tasuperiood on 2024. aasta.

57,737 €/MWh, seejuures viimasel kuul (august 2023) 49,132 €/MWh kuni 57,737 €/MWh. Liites toodud hinnaindeksitele majandus- ja taristuministri 21.03.2023 määrusega nr 21²¹ kehtestatud strateegilise gaasivaru varumakse määra 0,40 €/MWh ning gaasibörsi Get Baltic kauplemistasu 0,12 €/MWh, moodustub gaasi ostuhindadeks 42,97 €/MWh kuni 58,26 €/MWh. Seega eelnevast selgub, et Elering AS-i prognoositud hind 53,23 €/MWh jääb eeltoodud hindade vahemikku ning ei ületa 2023. aasta augustikuus tehtud gaasi ostu-müügitehingute minimaalse hinna 49,132 €/MWh ja maksimaalse hinna 57,737 €/MWh alusel kujunevat keskmist hinda $[(49,132 \text{ €/MWh} + 57,737 \text{ €/MWh}) / 2 = 53,43 + 0,40 \text{ €/MWh} + 0,12 \text{ €/MWh} = 53,95 \text{ €/MWh}]$. **Tulenevalt eelnevast on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i võrgu käitamiseks ostetava gaasi tasuperioodiks prognoositud ostuhinda 53,23 €/MWh võib pidada põhjendatuks.**

Korrutades eelmärgitud gaasi ostukoguse 25,39 GWh eeltoodud gaasi ostuhinnaga 53,23 €/MWh, kujuneb maagaasi ostukuludeks **1351,50 tuh €** (25,39 GWh x 53,23 €/MWh = 1351,50 tuh €), mida on ettevõtja ka võrguteenuse hindadesse taotlenud. **Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i võrgu käitamiseks ostetava gaasi tasuperioodi ostukulude prognoosi summas 1351,50 tuh €.**

3.1.2. Võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulud

Võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulud sisaldavad Elering AS-i gaasijaamade territooriumite ja hoonete valgustamiseks, gaasijaamade hoonete jahutamiseks (soojal ajal) ja ventileerimiseks ning nimetatud hoonetes paiknevate seadmete töös hoidmiseks vajaliku elektrienergia ostukulud (edaspidi omatarbe elektrienergia ostukulud) ning kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulud.

Elering AS-i esitatud andmed võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulude osas (3335,71 tuh €)

Esitatud andmetest tulenevalt prognoosib Elering AS tasuperioodil võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukuludeks 3335,71 tuh €, s.h võrguteenuse hindadesse lülitatavad elektrienergia ostukulud 222,13 tuh €. Nimetatud kulud kujunevad Elering AS-i omatarbe elektrienergia ostukulude 222,13 tuh € ja kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude 3113,59 tuh € summana. Ettevõtte võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulude kujunemisest annab ülevaate tabel 10.

Tabel 10. Elering AS-i võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulude kujunemine vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	2020	2021	2022	Tasu- periood
Omatarbe elektrienergia ostukogus	GWh	0,47	1,06	1,15	1,15
Omatarbe elektrienergia ostuhind, s.h võrguteenus, taastuenergia tasu ning elektrienergia aktsiis	€/MWh	91,22	137,44	242,19	193,55
Omatarbe elektrienergia ostukulud	tuh €	43,25	146,17	277,94	222,13

²¹ Kehtestatud majandus- ja taristuministri poolt MGS § 26⁸ lõike 6 alusel, määruse nimetus „Strateegilise gaasivaru varumakse määr“.

	Ühik	2020	2021	2022	Tasu- periood
Kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukogus	GWh	0,00	8,05	14,07	16,09
Kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostuhind, s.h võrguteenus, taastuenergia tasu ning elektrienergia aktsiis	€/MWh	0,00	153,74	241,09	193,55
Kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulud	tuh €	0,00	1237,41	3391,94	3 113,59
Võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulud kokku	tuh €	43,25	1383,57	3669,88	3 335,71

Konkurentsiameti seisukoht võrgu käitamisega seotud elektrienergia ostukulude osas

Tabelist 10 selgub, et omatarbe elektrienergia ostukulude osas prognoositakse tasuperioodiks kulude kasvu võrreldes majandusaastate 2020 ja 2021 kuludega. Samas on prognoositud kulud väiksemad majandusaasta 2022 kuludest. Ülaltoodud tabelist selgub, et võrreldes majandusaastate 2020 ja 2021 kuludega on tasuperioodi kulud kasvanud nii omatarbe elektrienergia ostukoguse kui ostuhinna suurenemise tõttu. Omatarbe elektrienergia ostukogus on suurenenud Paldiski ja Puiatu kompressorjaamades ning Kiili gaasireguleerjaamas omatarbeks kasutatava elektrienergia koguse lisandumise tõttu (2022. majandusaasta oli esimene kord, kui kõik nimetatud jaamad töötasid terve aasta). Omatarbe elektrienergia ostuhind on kasvanud elektrienergia hinna ja võrguteenuse tasude kallinemise tõttu. Tasuperioodiks arvestatud hind koosneb elektrienergia prognoositud hinnast 104,58 €/MWh, võrguteenuse keskmisest tasust 76,67 €/MWh, 2023. aasta taastuenergia tasust 11,30 €/MWh ja elektrienergia aktsiisimäärast 1,00 €/MWh (alkoholi, tubaka-, kütuse ja elektriaktsiisi seaduse § 66 lõige 12).

Selleks, et hinnata ettevõtjate prognoositud elektrienergia ostuhindade põhjendatust, kasutab Konkurentsiamet järgnevatel veebilehtedel <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table> ning <https://www.nasdaqomx.com/transactions/markets/commodities/market-prices> avalikustatud andmeid. Üldjuhul on Konkurentsiamet lähtunud elektrienergia hinna prognoosi põhjendatuse hindamisel eelneva vähemalt 12-kuulise perioodi keskmisest näitajast. Arvestades aga alates 2023. aasta algusest kujunenud olukorda, mil elektrienergia ostuhind on oluliselt odavnunenud võrreldes 2022. aastal olnud hindadega [2022. aastal oli keskmine hind 192,82 €/MWh, 2023. aastal (jaanuar kuni august) 87,13 €/MWh, erinedes seega 2,2 korda (192,82 €/MWh / 87,13 €/MWh = 2,2 korda)], arvestab amet elektrienergia hinna prognoosi alusena ka muid perioode. Andmebaasis Nasdaq avaldatud 2024. aasta²² elektrienergia hinnad jäävad vahemikku 87,80 €/MWh kuni 129,55 €/MWh (seisuga 31.08.2023). Seega eelnevast selgub, et Elering AS-i prognoositud elektrienergia hind 104,58 €/MWh jääb andmebaasis Nasdaq avaldatud 2024. aasta elektrienergia hindade vahemikku (87,80 €/MWh kuni 129,55 €/MWh). **Tulenevalt eelnevast on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi omatarbe elektrienergia prognoositud ostuhinda 193,55 €/MWh, s.h elektrienergia prognoositud hind 104,58 €/MWh, võib pidada põhjendatuks.**

Samuti aktsepteerib Konkurentsiamet Elering AS-i tasuperioodi omatarbe elektrienergia ostukoguse 1,15 GWh prognoosi, kuna see ei ületa majandusaasta 2022 ega perioodi 01.07.2022 kuni 30.06.2023 omatarbe elektrienergia ostukogust (vastavalt 1,15 GWh ja 1,16 GWh).

²² Käesoleva otsusega kooskõlastatavate võrguteenuse hindade aluseks olev tasuperiood on 2024. aasta.

Korrutades eelmärgitud elektrienergia ostukoguse 1,15 GWh eeltoodud elektrienergia ostuhinnaga 193,55 €/MWh, kujuneb omatarbe elektrienergia ostukuludeks **222,13 tuh €** ($1,15 \text{ GWh} \times 193,55 \text{ €/MWh} = 222,13 \text{ tuh €}$), mida on ettevõtja ka võrguteenuse hindadesse taotlenud. **Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi omatarbe elektrienergia ostukulude prognoosi summas 222,13 tuh €.**

Kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude osas on ettevõtja varasemalt selgitanud, et kompressorid on peamiselt vajalikud naaberriikide (Soome ja Läti) piiriülese kaubanduse huvides (naaberriikidevaheliste gaasivoogude võimaldamiseks). Tulenevalt eeltoodust kompenseeritakse Elering AS-ile Paldiski ja Puiatu kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulud naaberriikide ülekandesüsteemihaldurite (Gasum Oy – Soome süsteemihaldur ja AS "Conexus Baltic Grid" – Läti süsteemihaldur) poolt süsteemihaldurite (s.h Elering AS) vahel 14.02.2019 sõlmitud lepingu „*Agreement on the Implementation of Inter-transmission System Operator Compensation Mechanism (ITC Agreement)*“ (edaspidi ITC leping) alusel. See tähendab seda, et kõik eelmainitud kulud kompenseeritakse Elering AS-ile täismahus vastavalt tegelike kulude suurusele, mistõttu ei lülitata mainitud kulusid ettevõtja võrguteenuse hindadesse. **Tulenevalt eeltoodust ei pea Konkurentsiamet vajalikuks analüüsida kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude põhjendatust, sest nimetatud elektrienergia ostukulud kompenseeritakse Elering AS-ile täismahus vastavalt tegelike kulude suurusele, mistõttu need ei mõjuta ettevõtja võrguteenuse hindade kujunemist.**

Kokkuvõtte muutuvkulude kohta: liites Elering AS-i tasuperioodi võrgu käitamisega seotud gaasi ostukulud summas 1351,50 tuh € ja ettevõtte omatarbe elektrienergia ostukulud summas 222,13 tuh €, kujuneb ettevõtte tasuperioodi muutuvkulude summaks 1573,62 tuh €, mida on ettevõtja ka võrguteenuse hindadesse taotlenud. **Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i poolt võrguteenuse hindade kujundamisel arvesse võetud tasuperioodi muutuvkulude prognoosi summas 1573,62 tuh €. Koos kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude prognoosiga summas 3113,59 tuh € moodustub Elering AS-i tasuperioodi muutuvkuludeks 4687,21 tuh €, mis vastab samuti ettevõtja Taotluses toodud muutuvkuludele.**

3.2. Tegevuskulud

Tegevuskulud on kulud, mis ei sisalda muutuv- ja finantskulusid ning põhivara kulumit. Tegevuskulud ei ole otseselt seotud müügi kogusega ning ettevõtja saab nimetatud kulusid mõjutada oma efektiivsema majandustegevuse kaudu (v.a mittekontrollitavad tegevuskulud). Tegevuskulude hulka arvestatakse ettevõtja poolt teostatud gaasivõrgu hooldus- ja remondikulud, sisseostetavad tööd ja teenused, müügi kulud, transpordikulud, rendikulud, infotehnoloogilised kulud, bürookulud, tööjõukulud, mittekontrollitavad kulud (riigilõiv, maamaks, riiklikult kehtestatud infrastruktuuri talumise tasu) (Metoodika punkt 10.2).

Hinda lülitatavad kulud peavad olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise. Põhjendatud tegevuskulude hindamisel lähtutakse alljärgnevatest printsiipidest (MGS § 23² lõige 3):

- 1) kulude dünaamika jälgimine ajas ning selle võrdlus tarbijahinnaindeksi (THI) dünaamikaga;
- 2) erinevate kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüs (sealhulgas eksperthinnangud);
- 3) ettevõtja kulude ning nende põhjal arvutatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate kuludega.

Kulude dünaamika jälgimine ajas tähendab aastate lõikes ettevõtja tegevuskulude muutuse võrdlemist THI-ga. Üldjuhul ei tohi monopoolses seisus oleva ettevõtja tegevuskulud kasvada enam kui kasvavad vabaturuteenuseid osutavate ettevõtjate kulud, mis kokkuvõtvalt väljenduvad THI kasvus. Regulaatiivses tegevuses võtab Konkurentsiamet THI rakendamisel arvesse ka MGS § 23² lõikes 3 sätestatud kohustust lähtuda hinda lülitatavate kulude puhul kuluefektiivsusest. THI varasemate aastate väärtused võetakse Statistikaameti veebilehelt www.stat.ee ning jooksva aasta väärtus võetakse Rahandusministeeriumi majandusprognoosist, mis on avaldatud veebilehel www.fin.ee (Metoodika punkt 10.3).

Kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüsi teostamiseks peab ettevõtja esitama tegevuskulude detailse jaotuse kolme viimase majandusaasta lõikes ning prognoosi tasuperioodiks. Lisaks peab ettevõtja põhjendama taotletavate tegevuskulude vajadust, muutust ja kuluefektiivsust peamiselt alljärgnevatest põhimõtetest lähtudes (Metoodika punkt 10.4):

- kulud peavad olema eelnevatel perioodidel realselt tehtud (tõestuseks arved, lepingud, makstud palgad jms);
- kulud peavad olema otseselt seotud võrguteenuse osutamisega (vajadusel kulude jaotamine erinevate tegevuste vahel);
- kulud peavad olema vajalikud võrguteenuse osutamiseks (tõestuseks ettevõtja selgitused, kuidas kulu muutis tarbijale osutatud teenust, näiteks võrguteenuse kvaliteeti);
- kulud on tehtud kõige efektiivsemal viisil (tõestuseks hinnapakumiste küsimise dokumendid ja vastused nendele).

Tegevuskulude põhjendatuse hindamisel on Konkurentsiametil õigus kaasata vajadusel eksperte (Metoodika punkt 10.4).

Ettevõtja kulude ning nende põhjal arvatatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate kuludega pole ülekandesüsteemihalduri puhul riigisisesele võimalik, kuna Eestis on ainult üks ülekandesüsteem. Rahvusvaheline võrdlemine ei pruugi olla mõistlik, kuna erinevate riikide ülekandesüsteemihaldurid tegutsevad erinevas majanduskeskkonnas (Metoodika punkt 10.5).

Hinda ei lülitata järgmisi kuluartikleid (MGS § 23² lõige 2):

- 1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
- 2) sponsorlust, kingitusi ja annetusi;
- 3) põhitegevusega mitteseotud kulused;
- 4) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahve ja viiviseid;
- 5) finantskulused;
- 6) dividendide tulumaksukulu;
- 7) muid kulused, mis ei ole vajalikud ettevõtjale seadusega pandud kohustuste täitmiseks.

Elering AS-i esitatud andmed tegevuskulude osas (9527,40 tuh €)

Esitatud andmetest tulenevalt prognoosib Elering AS tasuperioodi tegevuskuludeks 9527,40 tuh €, millest annavad ülevaate tabelid 11, 11a ja 11b.

Tabel 11. Elering AS-i tegevuskulud vastavalt esitatud andmetele

Tegevuskulud, tuh €	Vastavalt Konkurentsiameti otsustele ²³		
	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamise seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamise mitteseotud kulud
Gaasivõrgu hooldus- ja remondikulud	3 768,96	3 768,96	0,00
Müügikulud	0,00	0,00	0,00
Transpordi ja töövahendite kulud	169,28	168,59	0,69
Infotehnoloogilised kulud	151,08	129,69	21,39
Telekommunikatsiooniteenused	107,63	104,22	3,41
Büroohonetele, ruumidele, territooriumitele tehtud kulud	43,74	38,21	5,53
Tööjõukulud	3 965,68	3 750,71	214,97
Kommertsmõõdetehnikaga seotud kulud	0,00	0,00	0,00
Turva ja üldkindlustuskulud	467,90	461,85	6,05
Kaitstud tarbijate varu hoidmine	200,80	200,80	0,00
Töökaitsealased kulud	8,81	7,86	0,95
Lähetused	69,61	64,77	4,84
Koolitused	107,60	102,58	5,01
Kontorikulud	11,14	9,64	1,50
Teadus- ja arendustegevus	0,00	0,00	0,00
Äriteenused	235,85	224,50	11,35
Info- ja kommunikatsioonikulud	27,33	23,09	4,24
Muud ärikulud	5,07	0,00	5,07
Tegevuskulude korrigeerimine	0,00	0,00	0,00
Kokku	9 340,47	9 055,48	285,00

Tabel 11a. Elering AS-i tegevuskulud vastavalt esitatud andmetele (jätk tabelile 11)

Tegevuskulud, tuh €	2020			2021		
	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamise seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamise mitteseotud kulud	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamise seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamise mitteseotud kulud
Gaasivõrgu hooldus- ja remondikulud	3 074,19	3 074,19	0,00	2 808,54	2 808,54	0,00
Müügikulud	0,00	0,00	0,00	5,96	5,96	0,00
Transpordi ja töövahendite kulud	195,99	195,15	0,84	158,76	156,97	1,79
Infotehnoloogilised kulud	219,23	209,16	10,07	248,37	206,96	41,41
Telekommunikatsiooniteenused	72,22	70,49	1,72	79,60	76,35	3,25
Büroohonetele, ruumidele, territooriumitele tehtud kulud	98,66	94,48	4,18	111,88	98,60	13,28
Tööjõukulud	3 446,90	3 021,54	425,36	3 612,67	3 192,95	419,72
Kommertsmõõdetehnikaga seotud kulud	0,00	0,00	0,00	0,05	0,05	0,00
Turva ja üldkindlustuskulud	289,46	286,46	3,00	339,82	331,48	8,34
Kaitstud tarbijate varu hoidmine	80,58	80,58	0,00	43,48	43,48	0,00
Töökaitsealased kulud	18,12	16,94	1,18	47,67	45,22	2,45
Lähetused	5,34	5,25	0,09	11,22	10,84	0,38
Koolitused	81,67	78,71	2,95	72,16	57,30	14,86
Kontorikulud	12,49	11,20	1,30	15,67	12,19	3,48
Teadus- ja arendustegevus	26,04	26,04	0,00	13,81	13,81	0,00
Äriteenused	96,60	92,50	4,10	955,80	944,59	11,21

²³ Konkurentsiameti 30.09.2019 otsus nr 7-3/2019-054 ja 16.06.2020 otsus nr 7-3/2020-024, millega kooskõlastati Elering AS-i võrguteenuse hinnad.

	2020			2021		
	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega mitte-seotud kulud	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega mitte-seotud kulud
Tegevuskulud, tuh €						
Info- ja kommunikatsioonikulud	28,35	25,76	2,60	23,25	19,13	4,12
Muud ärikulud	1,94	0,46	1,48	1,02	0,05	0,97
Tegevuskulude korrigeerimine	-24,33	-24,33	0,00	-28,86	-28,86	0,00
Kokku	7 723,44	7 264,57	458,87	8 520,88	7 995,62	525,27

Tabel 11b. Elering AS-i tegevuskulud vastavalt esitatud andmetele (jätk tabelile 11)

	2022			Tasuperiood		
	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega mitte-seotud kulud	Gaasi tegevusvaldkonnaga seotud kulud kokku	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud	s.h gaasi ülekandeteenuse osutamisega mitte-seotud kulud
Tegevuskulud, tuh €						
Gaasivõrgu hooldus- ja remondikulud	2 877,21	2 877,21	0,00	3 828,62	3 828,62	0,00
Müügikulud	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transpordi ja töövahendite kulud	206,47	201,66	4,81	206,18	201,66	4,52
Infotehnoloogilised kulud	286,78	169,60	117,18	320,78	191,27	129,50
Telekommunikatsiooniteenused	72,48	59,93	12,56	60,73	54,14	6,59
Büroohoonetele, ruumidele, territooriumitele tehtud kulud	134,08	89,62	44,46	134,08	89,62	44,46
Tööjõukulud	4 163,05	3 658,90	504,16	4 431,98	4 269,97	162,02
Kommertsmõõdetehnikaga seotud kulud	0,06	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00
Turva ja üldkindlustuskulud	317,32	298,17	19,15	392,74	374,04	18,71
Kaitstud tarbijate varu hoidmine	12,46	12,46	0,00	142,60	142,60	0,00
Töökaitsealased kulud	33,24	29,71	3,53	32,40	29,71	2,69
Lähetused	20,94	15,88	5,06	26,18	21,00	5,18
Koolitused	83,77	65,35	18,43	108,04	89,61	18,43
Kontorikulud	18,91	11,68	7,23	12,15	11,68	0,47
Teadus- ja arendustegevus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Äriteenused	775,17	721,88	53,29	240,73	240,35	0,38
Info- ja kommunikatsioonikulud	21,87	12,61	9,26	22,10	12,61	9,49
Muud ärikulud	4,44	0,58	3,87	4,44	0,58	3,87
Tegevuskulude korrigeerimine	-30,04	-30,04	0,00	-30,04	-30,04	0,00
Kokku	8 998,22	8 195,24	802,98	9 933,71	9 527,40	406,30

Konkurentsiameti seisukoht tegevuskulude osas

Konkurentsiamet lähtub tegevuskulude põhjendatusele hinnangu andmisel MGS § 23² lõikes 3 toodud alustest ehk tegevuskulude dünaamika jälgimisest ajas ja selle võrdlusest tarbijahinnaindeksi dünaamikaga. Üldjuhul ei tohi monopoolses seisus oleva ettevõtja tegevuskulud kasvada enam kui kasvavad vabaturuteenuseid osutavate ettevõtjate kulud, mis kokkuvõtvalt väljenduvad THI kasvus. Regulaatiivses tegevuses võtab Konkurentsiamet THI rakendamisel arvesse ka MGS § 23² lõikes 3 sätestatud kohustust lähtuda hinda lülitavate kulude puhul kuluefektiivsusest. THI varasemate aastate väärtused võetakse Statistikaameti veebilehelt www.stat.ee ning jooksva aasta väärtus võetakse Rahandusministeeriumi majandusprognoosist, mis on avaldatud veebilehel www.fin.ee (Metoodika punkt 10.3).

Tabelist 11b selgub, et tasuperioodiks prognoositud tegevuskulud suurenevad võrreldes majandusaastate 2020 kuni 2022 kuludega vastavalt 31,1%²⁴, 19,2%²⁵ ning 16,3%²⁶. Samuti kasvavad need 5,2%²⁷ võrreldes Konkurentsiameti otsuses põhjendatuks peetud kuludega (summas 9055,48 tuh €). Kuid võrreldes majanduskeskkonna kulude kasvu väljendava indeksi THI muutusega jääb tasuperioodiks prognoositud tegevuskulude tõus nimetatud indeksi aastate 2021 kuni 2024 muutuste summa piiresse (38,2%)²⁸. **Tulenevalt eelnevast on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi tegevuskulude prognoos summas 9527,40 tuh € on kooskõlas MGS § 23² lõikega 3 ning seetõttu võib seda pidada põhjendatuks.**

4. REGULEERITAVA VARA, PÕHIVARA KULUMI JA PÕHJENDATUD TULUKUSE ARVESTUS

4.1. Reguleeritava vara arvutamise põhimõtted

Reguleeritava põhivara väärtus on ettevõtja poolt investeeritud võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara jääkmaksumuse ja käibekapitali summa (Metoodika punkt 11.2). Hinda lülitatava põhjendatud tulukuse ja põhivara kulumi arvutamisel lähtutakse võrguteenuse osutamiseks vajalikust põhivarast (MGS § 23² lõige 4). MGS § 23 lõige 3 sätestab, et võrguteenuste hinnad tuleb kujundada selliselt, et oleks tagatud investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks (kaasaarvatud investeeringud keskkonnanõuete, kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmiseks) (Metoodika punkt 11.1). Põhivara hulka arvestatakse üksnes tegelikult teostatud ja tasuperioodiks prognoositud põhjendatud investeeringud kooskõlas metoodika punktides 11.9 ja 11.12 toodud põhimõtetega (Metoodika punkt 11.8). Põhivara hulka ei arvestata (MGS § 23² lõige 5 ja Metoodika punkt 11.9):

- 1) pikaajalisi finantsinvesteeringuid;
- 2) immateriaalset põhivara, välja arvatud arvutitarkvara litsentsid;
- 3) tagastamatu abi raames (sealhulgas sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara;
- 4) liitumistasudest soetatud põhivara;
- 5) põhivara, mida ettevõtja ei kasuta võrguteenuse osutamiseks.

Samuti ei arvestata põhivara hulka investeeringuid lõpetamata ehitustele (v.a dokumendis „Elektri- ja gaasitaristu projektidesse tehtavate investeeringute ning nendega kaasnevate suuremate riskide hindamise metoodika ja kriteeriumid“²⁹ toodud juhtumitel) (Metoodika punkt 11.8).

²⁴ Tasuperioodi gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 9527,40 tuh € / 2020. majandusaasta gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 7264,57 tuh € - $1 \times 100\% = 31,1\%$.

²⁵ Tasuperioodi gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 9527,40 tuh € / 2021. majandusaasta gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 7995,62 tuh € - $1 \times 100\% = 19,2\%$.

²⁶ Tasuperioodi gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 9527,40 tuh € / 2022. majandusaasta gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 8195,24 tuh € - $1 \times 100\% = 16,3\%$.

²⁷ Tasuperioodi gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 9527,40 tuh € / Konkurentsiameti otsuses põhjendatuks peetud gaasi ülekandeteenuse osutamisega seotud kulud summas 9055,48 tuh € - $1 \times 100\% = 5,2\%$.

²⁸ 2021. aasta THI tegelik muutus 4,6% + 2022. aasta THI tegelik muutus 19,4% + Rahandusministeeriumi 2023. aasta suvises majandusprognoosis näidatud 2023. aasta prognoositud THI muutus 9,6% + Rahandusministeeriumi 2023. aasta suvises majandusprognoosis näidatud 2024. aasta prognoositud THI muutus 4,6% = 38,2%.

²⁹ Avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel <http://www.konkurentsiamet.ee/index.php?id=24555>.

Põhivara väärtuse arvestus on järjepidev ning jätkub ka ettevõtja või vara omandisuhte muutmisel (MGS § 23² lõige 6 ja Metoodika punkt 11.12). Võrguettevõtja raamatupidamises tuleb põhivara eristada tegevuste kaupa vastavalt Metoodika punktis 4 toodud põhimõtetele. Konkurentsiamet analüüsib põhivara jaotust erinevate tegevusalade vahel ning kontrollib, et müüdavad kaubad ja teenused ei sisaldaks tegevusalade ristsubsideerimist. Kui ettevõtja teostab nii siseriikliku teenuse müüki kui ka süsteemidevahelise teenuse müüki, peetakse kõigi teenuste osutamiseks kasutatavate reguleeritavate põhivarade osas eraldi arvestust (Metoodika punkt 11.10). Konkurentsiamet kontrollib, et põhivara ei sisaldaks punktis 11.9 nimetatud põhivara ja analüüsib nii teostatud kui ka prognoositud investeeringute põhjendatust, mis on aluseks reguleeritava põhivara väärtuse arvutamisel (Metoodika punkt 11.11).

Tasuperioodi reguleeritava vara ehk investeeritud kapitali väärtus arvutatakse järgmise valemiga (Metoodika punkt 11.14):

$$RV = PV_1 + KK$$

kus:

RV	-	reguleeritava vara väärtus;
PV_1	-	põhivara jääkmaksumus majandusaasta lõpus;
KK	-	käibekapital.

Põhivara jääkmaksumus majandusaasta lõpus arvutatakse järgmise valemiga (Metoodika punkt 11.15):

$$PV_1 = PV_0 + I - PK - L$$

kus:

PV_0	-	põhivara jääkmaksumus aasta alguses;
PV_1	-	põhivara jääkmaksumus aasta lõpus;
I	-	majandusaastal võrguteenuse osutamiseks tehtud põhivara investeeringud;
PK	-	põhivara kulum;
L	-	majandusaastal eemaldatud (müüdüd või mahakantud) põhivara jääkmaksumuses.

4.2. Põhivara kulumi arvutuse põhimõtted

Põhivara kulum (kapitalikulu) on teenuse hinda lülitatav kulu, mis on seotud soetatud põhivara (v.a maa) amortiseeritava osa kandmisega kulusse põhivara kasuliku tehnilise eluea jooksul (Metoodika punkt 2.16). Põhivara kulumi arvestamise eesmärk on põhivara soetamiseks tehtud kulutuste tagasiteenimine võrguteenuse hinna kaudu põhivara kasuliku tehnilise eluea³⁰ jooksul (Metoodika punkt 11.3). Põhivara kulumi arvutamisel lähtutakse võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara väärtusest ning kuluminormist, mis vastab põhivara kasulikule tehnilisele elueale (MGS § 23² lõige 9). Kuluminorm on vara kasuliku tehnilise eluea pöördväärtus. Erinevatel põhivaradel võib olla erinev kasulik tehniline eluiga ja seega ka kuluminorm. Põhivara kasuliku tehnilise eluea põhjendamisel kontrollib Konkurentsiamet järgmisi asjaolusid (Metoodika punkt 11.4):

³⁰ Põhivara kasulik tehniline eluiga on periood, mille jooksul ettevõtja poolt vara tõenäoliselt kasutatakse ning mis võtab arvesse põhivara oodatavat füüsilist (tehnilist) kulumist ning IT-ga seotud põhivara puhul ka moraalsel vananemist (Metoodika punkt 2.15).

- a) põhivara eeldatav kasutamise aeg;
- b) põhivara oodatav füüsiline kulumine;
- c) põhivara tehniline või moraalne vananemine.

Põhivara kulumi arvestuses rakendatakse lineaarset meetodit (Metoodika punkt 11.5). Põhivara kulum arvutatakse võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara soetusmaksumuse ja põhivara kasulikule elueale vastava kuluminormi alusel (Metoodika punkt 11.6). Jooksva kalendriaastal investeeritud põhivara võetakse selle aasta põhivara kulumi arvestusse nii, et investeeritud vara soetusmaksumus korrutatakse koefitsiendiga 0,5. Järgnevatel aastatel põhivara kulumi arvestuses arvestatakse kogu soetusmaksumusega. Jooksva aastal arvestusest eemaldatud reguleeritava põhivara (müük, likvideerimine, mahakandmine) võetakse selle aasta põhivara kulumi arvestusse nii, et eemaldatud põhivarade soetusmaksumus korrutatakse koefitsiendiga 0,5 (Metoodika punkt 11.7).

4.3. Põhjendatud tulukuse arvutuse põhimõtted

Põhjendatud tulukus on ärikasum, mis arvutatakse reguleeritava vara väärtuse ja kaalutud keskmise kapitali hinna korrutisena (Metoodika punkt 2.18). MGS § 23 lõike 3 punktis 5 sätestatud põhjendatud tulukuse arvutamise aluseks on ettevõtja investeeritud kapital ja kaalutud keskmise kapitali hind (MGS § 23 lõige 3¹). Põhjendatud tulukuse arvutamine toimub põhimõttel, et võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara väärtus, millele on liidetud käibekapitali suurus, korrutatakse kaalutud keskmise kapitali hinnaga (MGS § 23² lõige 7). MGS § 23² lõikes 7 nimetatud käibekapitali suurus on viis protsenti viimase kolme kalendriaasta käibe aritmeetilisest keskmisest. Vajaduse korral teostatakse käibekapitali suuruse leidmiseks täiendav analüüs (MGS § 23² lõige 8). Kaalutud keskmise kapitali hinna ehk *WACC*-i leidmiseks on Konkurentsiamet välja töötanud juhendmaterjali nimetusega „Juhend kaalutud keskmise kapitali hinna arvutamiseks“, mis kinnitati 19.07.2023 Konkurentsiameti peadirektori käskkirjaga nr 1-2/2023-015. Nimetatud juhend, milles on toodud kaalutud keskmised kapitali hinnad elektri-, soojuse-, gaasi-, vee- ja universaalse postiteenuse ettevõtjatele, on avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel <http://www.konkurentsiamet.ee>. Juhendi punktis 5 on tabelis 8 kajastatud **kaalutud keskmine kapitali hind (*WACC*) gaasi põhivõrguettevõtjale 6,25%**.

4.4. Investeeringud

Elering AS-i esitatud andmed investeeringute osas

Esitatud andmetest tulenevalt kujunevad Elering AS-i aastate 2019³¹ kuni 2023 ja tasuperioodi gaasi ülekandevõrgu investeeringud vastavalt tabelis 12 nimetatud investeeringute loetelule (kokku summas 176 598,48 tuh €, s.h võrguteenuse hindadest kaetavad investeeringud summas 104 179,54 tuh € ning Euroopa Liidu toetusest ja muudest vahenditest tehtavad investeeringud summas 72 418,94 tuh €).

Tabel 12. Elering AS-i investeeringud vastavalt esitatud andmetele

Investeeringud (tuh €)	2019	2020	2021	2022	2023	Tasu- periood
Amortiseerunud võrgu uuendamine						
Gaasitorustikud	2 290,39	1 246,30	3 741,23	1 466,08	4 339,13	1 799,00
Kraanisõlmed	350,76	461,30	358,22	232,10	1 627,51	180,00
Katoodkaitse	259,89	276,85	287,95	248,71	277,00	97,00
Gaasijaamad	193,70	554,83	1 045,50	709,49	1 078,35	1 784,20

³¹ Käesolevas otsuses on analüüsitud selliste investeeringute põhjendatust, millele varasemate hinnamenetluste käigus ei ole hinnangut antud. Seetõttu on tabelis 12 toodud investeeringud alates aastast 2019.

Investeeringud (tuh €)	2019	2020	2021	2022	2023	Tasu- period
Gaasivõrgu reservseadmed	882,96	0,00	0,00	2 280,59	1 243,00	100,00
Mõõtesüsteemid	7,41	17,22	37,13	114,66	134,00	25,00
Gaasi uue sisestusvõimekuse loomine Paldiskis	0,00	0,00	0,00	19 589,39	4 374,34	0,00
Paldiski laadimiskäpp	0,00	0,00	0,00	0,00	2 346,50	448,50
Mobiilne gaasikompressor	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 949,00
Kokku	3 985,12	2 556,51	5 470,03	24 641,03	15 419,83	7 382,70
s.h võrguteenuse hindadest kaetavad investeeringud	3 985,12	2 556,51	5 470,03	24 641,03	15 419,83	7 382,70
Muud reguleeritavad investeeringud						
Andmelao arendus	161,46	149,32	17,89	15,18	0,00	0,00
Infohaldussüsteemi (IHS) arendamine	9,70	39,72	48,86	53,86	3,15	15,00
IT riistvara	115,00	0,00	61,17	82,77	368,95	180,00
EMFIP rakenduse edasiarendus	0,00	25,76	1,20	0,95	21,08	0,00
ERP - MS Dynamics NAV arendamine - gaas	99,76	110,46	165,04	161,64	157,61	148,20
GIS arendustööd gaasi valdkonnas	21,15	10,25	21,32	13,70	0,00	0,00
PIMS - Pipeline Integrity Management System	0,00	82,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siseveebi arendus	17,13	5,90	0,70	2,44	3,00	3,00
Välisveebi arendus	13,32	5,02	10,69	1,34	9,00	10,42
Juhtimiskeskuse ja büroohoone rekonstrueerimine	31,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kontroll- ja mõõteseadmed	0,00	19,98	0,00	0,00	0,00	0,00
IT varunduslahendus - gaas	22,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Klienditoe lahendus	22,37	23,04	0,00	0,00	0,00	0,00
Projektijuhtimise lahendus	44,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Virtualiseerimis-keskkonna tarkvara uuendus - gaas	7,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Võrguteenuse ja maaomaniku kliendiportaal	59,96	82,05	12,73	25,15	6,48	0,00
Estfeed platvormi tarkvaraarendus	501,57	316,57	29,90	0,00	0,00	0,00
Personali mooduli parendamine	7,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Autode ost	0,00	127,94	0,00	0,00	0,00	0,00
Ärianalüüsi keskkonna arendus - gaas	4,10	2,48	0,43	6,06	25,00	25,93
CoBa ja Elering Live dashboardi edasiarendus gaas	5,96	29,44	2,58	1,42	0,00	0,00
Gaasisüsteemi operatiiv planeerimise/juhtimise tööriist	0,00	83,48	0,00	0,00	0,00	0,00
IT Taristu haldustöövahendite juurutamine - gaas	0,00	28,50	0,00	0,00	0,00	0,00

Investeeringud (tuh €)	2019	2020	2021	2022	2023	Tasu- periood
Turvasündmuste logide kogumise ja analüüsi tööriista juurutamine - gaas	0,00	0,00	0,00	30,06	0,00	0,00
Tööjaamade, mobiilseadmete ja võrguliikluse turvalisuse tõstmine	1,32	4,85	0,00	0,00	0,00	0,00
Jõhvi uue kontori mööbli ost	0,00	6,06	0,00	0,00	0,00	0,00
Gaasi mõõtejaamade lokaalse andmebaasi puuduste kõrvaldamine	0,00	20,99	0,08	0,00	0,00	0,00
Varahalduse varade põhine infohaldus	0,00	0,00	0,87	-0,87	0,00	0,00
Uus Estfeedi energiaandmete süsteem - ladu, platvorm ja kliendiportaal - gaas	0,00	1,03	22,89	142,79	376,03	340,00
IT arenduste portaal - gaas	0,00	0,00	0,18	-0,18	0,00	0,00
Platformi ja IT arenduste taaskasutatavad osad - gaas	0,00	0,00	1,49	-1,49	0,00	0,00
ERP liides töövõtjaportaali - gaas	4,66	1,97	4,12	0,00	0,00	0,00
Digitaalne arhiveerimislahendus	0,00	0,00	0,14	3,02	1,80	4,50
E-eleringi arendus	0,92	2,73	-4,02	0,00	0,00	0,00
Alusplatvormi ja komponentide loomine Estfeedi teenuste aluseks - gaas	0,00	0,00	32,20	9,97	27,00	26,22
Digitaliseerimise arendus, IT arendus - gaas	16,34	-16,34	0,00	1,37	191,31	0,00
Tarkvaraarendustööde juhtimise tarkvara edasiarendused - gaas	20,77	3,56	0,00	0,00	0,00	0,00
Varahalduse paroolihalduse tarkvara - gaas	0,00	8,05	0,00	0,00	0,00	0,00
Ühekordse sisselogimise (SSO) lahendus - gaas	0,00	18,46	0,00	0,00	25,27	19,10
Gaasivõrgu andmeside seadmete uuendamine	0,00	0,00	0,00	123,42	192,18	104,40
Keskne allkirjastamise teenus G	0,00	0,00	0,00	12,22	0,75	2,50
GDPR tegevuste automatiseerimine - gaas	0,00	0,00	0,00	8,22	0,00	3,00
iFix programmi arendamine	0,00	0,00	0,00	0,00	25,00	0,00
Jaamade rakenduse edasiarendused - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	17,17	0,00
Puudustepäeviku edasiarendused - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	12,82	0,00
Tehnovõrgu keskse ligipääsutaristu loomine - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	6,00	0,00

Investeeringud (tuh €)	2019	2020	2021	2022	2023	Tasu- period
Tehnovõrgu turvamonitooring (ründetuvastustarkvara) - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	6,00	6,00
Turvasündmuste halduse süsteemi laiendamise-gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	7,50	15,00
Turvasündmuste logitaristu laiendamine - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	15,00	0,00
Varahalduse konfiguratsioonide halduse süsteem-gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	3,00
GIS üleviimine täismajutusteenusele - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	6,00	0,00
IT investeeringud - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	600,00
Andmete (puuduste, seisundi, X) visualiseerimine GISis - gaas	0,00	0,00	0,00	0,00	14,69	0,00
Muud	0,00	0,00	505,86	85,97	503,45	27,00
Kokku	1 187,88	1 193,28	936,31	779,03	2 025,24	1 533,28
Gaasi ülekande võrguteenuse osutamise mitteseotud investeeringud						
Gaasi MAM (Market Area Manager) platvorm (GBT)	74,86	116,00	0,00	0,00	60,00	0,00
Bilansihaldustarkvara arendus	93,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kommertsmõõtesüsteemi AMR uuendus - gaas	0,01	115,09	148,62	66,73	361,20	18,00
ERP arendamine - bilansigaas	2,34	0,36	0,76	4,47	0,00	0,00
Biometaani ja taastuvenergia statistika valdkonna arendused	56,96	130,15	208,63	37,63	136,11	0,00
Gaasi bilansiselgituse mooduli arendus	0,00	33,09	0,00	0,00	0,00	0,00
Kokku	228,05	394,69	358,01	108,83	557,31	18,00
Investeeringud kokku koos gaasi ülekande võrguteenuse osutamise mitteseotud investeeringutega	1 415,93	1 587,97	1 294,31	887,87	2 582,55	1 551,28
Võrguteenuse hinda mõjutavad piiriülese mõjuga investeeringud						
Balticconnector	53 569,01	7 350,47	10 389,98	331,48	433,56	0,00
<i>s.h Kiili-Paldiski torustiku ehitus</i>	<i>16 359,85</i>	<i>2 748,02</i>	<i>89,62</i>	<i>12,31</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>s.h Eesti-Soome merialuse torustiku ehitus</i>	<i>25 915,69</i>	<i>47,71</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>s.h Kiili gaasirõhualandusjaama ehitus</i>	<i>619,13</i>	<i>92,63</i>	<i>2,88</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>s.h Paldiski kompressor- ja gaasimõõdujaama ehitus</i>	<i>10 674,34</i>	<i>4 462,11</i>	<i>10 297,48</i>	<i>319,17</i>	<i>433,56</i>	<i>0,00</i>

Investeeringud (tuh €)	2019	2020	2021	2022	2023	Tasu- periood
Eesti-Läti ühenduse tugevdamine	19 001,52	6 788,98	7 607,75	542,72	307,90	0,00
<i>s.h Karksi gaasimõõdujaama ehitus</i>	4 025,23	775,93	2 825,90	2,71	0,00	0,00
<i>s.h Karksi sondisõlme ehitus</i>	0,00	751,42	45,03	14,86	104,25	0,00
<i>s.h Lilli liinikraanisõlme ehitus</i>	73,36	1,13	0,00	0,33	0,00	0,00
<i>s.h Puiatu kompressorjaama ehitus</i>	14 902,94	5 260,50	4 736,82	524,81	203,65	0,00
Kokku	72 570,53	14 139,45	17 997,73	874,19	741,46	0,00
Euroopa Liidu toetus Balticconnector'i ehitamiseks	-43 051,62	-5 277,56	-7 603,82	0,00	0,00	0,00
Euroopa Liidu toetus Eesti-Läti ühenduse tugevdamiseks	-9 154,25	-2 879,84	-2 786,97	0,00	0,00	0,00
Euroopa Liidu toetus kokku	-52 205,87	-8 157,40	-10 390,79	0,00	0,00	0,00
GIPL	0,00	0,00	0,00	0,00	1 500,00	0,00
Kokku	0,00	0,00	0,00	0,00	1 500,00	0,00
Investeeringud kokku koos Euroopa Liidu toetusega	107 823,36					
s.h võrguteenuse hindadest kaetavad investeeringud	37 069,30					
Kõik investeeringud kokku	77 971,58	18 283,92	24 762,08	26 403,09	20 243,84	8 933,98
s.h piiriülese mõjuga investeeringuteta	5 401,05	4 144,47	6 764,35	25 528,89	18 002,38	8 933,98
Võrguteenuse hindadest kaetavad investeeringud kokku	104 179,54					
s.h piiriülese mõjuga investeeringuteta	67 110,24					

Konkurentsiameti seisukoht investeeringute osas

Tabelist 12 selgub, et Elering AS-i majandusaastatel 2019 kuni 2022 teostatud ning 2023. aastaks ja tasuperioodiks prognoositud võrguteenuse hindadest kaetavad investeeringud kokku summas 104 179,54 tuh € on ettevõtte võrguteenuse tegevusega (maagaasi ülekanne ja jaotus maagaasivõrgu kaudu) seotud ning MGS § 23² lõikes 5 ning Metoodika punktides 11.8 ja 11.9 sätestatuga kooskõlas. **Lähtudes eeltoodust aktsepteerib Konkurentsiamet Elering AS-i eelmainitud investeeringuid vastavalt ettevõtja esitatud investeeringute loetelule ehk kokku summas 104 179,54 tuh €.**

4.5. Põhivara kulum ja põhjendatud tulukus

Elering AS-i esitatud andmed põhivara kulumi osas (7338,95 tuh €)

Esitatud andmetest tulenevalt arvestab Elering AS tasuperioodil põhivaradelt kulumit 7338,95 tuh €.

Konkurentsiameti seisukoht põhivara kulumi osas

Elering AS-i põhivaradelt (ei sisalda Euroopa Liidu toetuse ega muude vahendite eest soetatud põhivara) arvestatud tasuperioodi kulumi (7338,95 tuh €) põhjendatuse hindamisel

lähtus Konkurentsiamet reguleeritava põhivara arvestusest (vt tabel 13, detailsem arvestus on toodud käesoleva otsuse lisas 1, lehel 1).

Tabel 13. Elering AS-i põhivaradelt (ei sisalda Euroopa Liidu toetuse ega muude vahendite eest soetatud põhivara) kulumise arvestus kasutades ettevõtja esitatud andmeid

	Ühik	Tasu- periood
Reguleeritava põhivara soetusmaksumus tasuperioodi alguses	tuh €	213 113,07
<i>s.h amortiseeritav põhivara</i>	<i>tuh €</i>	<i>212 802,79</i>
<i>s.h maa</i>	<i>tuh €</i>	<i>310,28</i>
Reguleeritava põhivara jääkmaksumus tasuperioodi alguses	tuh €	144 465,46
Tasuperioodi investeeringud	tuh €	8 915,98
<i>Põhivara keskmine kuluminorm (amortiseeritav põhivara)</i>	<i>%</i>	<i>3,38</i>
Põhivara kulumine	tuh €	7 338,95
Reguleeritava põhivara soetusmaksumus tasuperioodi lõpus	tuh €	222 029,05
<i>s.h amortiseeritav põhivara</i>	<i>tuh €</i>	<i>221 718,77</i>
<i>s.h maa</i>	<i>tuh €</i>	<i>310,28</i>
Reguleeritava põhivara jääkmaksumus tasuperioodi lõpus	tuh €	146 042,49

Tabelis 13 kajastatud põhivara arvestuse aluseks on Konkurentsiameti 30.09.2019 võrguteenuse hindade kooskõlastamise otsuses nr 7-3/2019-054 toodud põhivara arvestus, mida on korrigeeritud ja täiendatud käesoleva otsuse punktis 4.4 Konkurentsiameti poolt põhjendatuks peetud aastate 2019 kuni 2023 ning tasuperioodi võrguteenuse hindadest kaetavate investeeringutega. Samuti on täpsustatud põhivara keskmist kuluminormi tulenevalt ettevõtja põhivaragruppide tegelikest osakaaludest ja põhivara kasulikule tehnilisele elueale vastavatest põhjendatud kuluminormidest (vt tabel 14).

Tabel 14. Elering AS-i põhivara keskmise kuluminormi kujunemine raamatupidamisliku soetusmaksumuse (seisuga 31.12.2022) alusel (ei sisalda Euroopa Liidu toetuse ega muude vahendite eest soetatud põhivara)

	Ettevõtja põhivara raamatupidamislik soetus- maksumus seisuga 31.12.2022, tuh €	Põhivara kulumine, tuh €	Põhivara keskmise eluea, aastad	Põhivara kaalutud keskmise kulumi- normi, %
Maa	310,28	0,0	x	0,00
Maa kasutusõigus	228,40	2,31	98,94	1,01
Gaasitorustikud	106 191,63	2 978,62	35,65	2,80
<i>s.h Balticconnector ja gaasi uue sisestusvõimekuse loomine Paldiskis</i>	<i>34 264,44</i>	<i>670,40</i>	<i>51,11</i>	<i>1,96</i>
<i>s.h muud gaasitorustikud</i>	<i>71 927,19</i>	<i>2 308,21</i>	<i>31,16</i>	<i>3,21</i>
Gaasijaamad (kompressorjaamad, mõõtejaamad, jaotusjaamad, reguleerijaamad – hooned + seadmed)	56 462,87	1 974,32	28,60	3,50
Kraanisõlmed, sondisõlmed, katoodekaitsejaamad	22 567,54	688,40	32,78	3,05
Mõõtesüsteemid	1 651,29	166,79	9,90	10,10
IT-varad	4 541,44	563,73	8,06	12,41
Muu põhivara (sõidukid, töövahendid jms)	1 473,10	159,67	9,23	10,84
Põhivara kokku	193 426,54	6 533,84	29,60	3,38

Eeltoodut arvestades kujuneb Elering AS-i põhivara kulumiseks 7338,95 tuhat eurot, mida on ettevõtja ka võrguteenuse hindadesse taotlenud. Keskmine kuluminorm 3,38% vastab põhivara eelduslikule tehnilisele keskmisele elueale ning see kajastab õiglaselt ettevõtja võrguteenuse osutamise seotud põhivarade koosseisu ja tehnilist seisukorda. **Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i põhivaradelt arvestatud tasuperioodi kulumise prognoosi summas 7338,95 tuhat eurot.**

Elering AS-i esitatud andmed põhjendatud tulukuse osas (9185,82 tuh €)

Esitatud andmetest tulenevalt arvestab Elering AS tasuperioodil reguleeritavalt varalt põhjendatud tulukust 9185,82 tuh €.

Konkurentsiameti seisukoht põhjendatud tulukuse osas

Elering AS-i reguleeritavalt varalt arvestatud tasuperioodi põhjendatud tulukuse (9185,82 tuh €) põhjendatuse hindamisel lähtus Konkurentsiamet tabelis 15 toodud reguleeritava põhivara arvestusest.

Tabel 15. Elering AS-i reguleeritavalt varalt põhjendatud tulukuse arvestus kasutades ettevõtja esitatud andmeid

	Ühik	Tasu- periood
Reguleeritava põhivara jääkmaksumus tasuperioodi lõpus	tuh €	146 042,49
2020. aasta gaasi ülekande võrguteenuse osutamise käive	tuh €	18 961,13
2021. aasta gaasi ülekande võrguteenuse osutamise käive	tuh €	21 001,98
2022. aasta gaasi ülekande võrguteenuse osutamise käive	tuh €	16 174,69
Viimase kolme kalendriaasta ehk aastate 2020 kuni 2022 gaasi ülekande võrguteenuse osutamise aritmeetiline keskmine käive	tuh €	18 712,60
Käibekapital 5% keskmisest käibest	tuh €	935,63
Reguleeritav vara	tuh €	146 978,12
WACC	%	6,25
Põhjendatud tulukus	tuh €	9 186,13

Tabelis 15 toodud reguleeritava põhivara jääkmaksumuse (146 042,49 tuh €) aluseks on käesoleva otsuse tabelis 13 toodud maksumus. Käibekapital (935,63 tuh €) on arvutatud viimase kolme kalendriaasta ehk aastate 2020 kuni 2022 gaasi ülekande võrguteenuse osutamise aritmeetilise keskmise käibe alusel (5% keskmisest käibest ehk summast 18 712,60 tuh €). Eeltoodust tulenevalt kujuneb ettevõtja põhjendatud tulukuse väärtuseks 9186,13 tuh € (reguleeritava vara väärtus summas 146 978,12 tuh € x WACC 6,25% = 9186,13 tuh €), mis on suurem kui ettevõtja poolt võrguteenuse hindadesse taotletud põhjendatud tulukus (9185,82 tuh €). **Tulenevalt eelnevast peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i reguleeritavalt varalt arvestatud tasuperioodi põhjendatud tulukuse prognoosi summas 9185,82 tuh €.**

5. ÜLEKANDETEENUSEGA SEOTUD TULU ANALÜÜS

Sihttulu on eeldatavate ülekandeteenuste ja ülekandega mitteseotud teenuste eest saadava tulu summa, mida ülekandesüsteemihaldur saab aastasel reguleerimisperioodil hinnalaega reguleerimiskorra alusel. Ülekandeteenusega seotud tulud koosnevad sarnaste ühenduspunktide rühmade (süsteemisisesed sisendpunktid ja väljundpunktid, süsteemidevahelised sisend-väljundpunktid) võimsuse ja/või kauba ülekandmise tulust. Ülekandeteenusega mitteseotud tulud on tulud, mida ülekandesüsteemihaldur saab jaotusteenuse osutamisest ja muudest osutatavatest ülekandega mitteseotud teenustest (võimalikud tulud on näiteks enampakkumistest saadud täiendav tulu, alakasutustasu tulu, andmevahetusplatvormi käitamise ja päritolutunnistuste väljastamise tulud jms) (Metoodika punkt 3).

Määruse 2017/460 kohaselt arvutatakse süsteemihalduri sihttulu alljärgneva valemiga³² (Metoodika punkt 5.3):

³² Kuna Elering AS ei soovi rakendada kaubapõhiseid ülekandetasusid, siis toodud valem ning kõik teised edaspidi toodud valemid ei sisalda valemite lihtsustamise eesmärgil kaubapõhiste ülekandetasudega seotud komponente.

$$R_S = R_{S-ük} + R_{ms} = Revenue_{cap}^{intra} + Revenue_{cap}^{cross} + R_{ms}$$

kus:

- R_S - süsteemihalduri sihttulu;
- $R_{S-ük}$ - ülekande teenusega seotud tulu;
- $Revenue_{cap}^{intra}$ - tulu, mis saadakse võimsustasudest, mida kogutakse süsteemisiseses võrgukasutuse eest;
- $Revenue_{cap}^{cross}$ - tulu, mis saadakse võimsustasudest, mida kogutakse süsteemidevahelise võrgukasutuse eest;
- R_{ms} - ülekande teenusega mitteseotud tulu.

Süsteemisiseses ja süsteemidevahelises võrgukasutuses ülekande teenustega seotud tulud määratletakse alljärgnevatel valemite alusel (Metoodika punkt 5.4):

$$Revenue_{cap}^{intra} = MK_{cap}^{intra} + TK_{cap}^{intra} + PK_{cap}^{intra} + PT_{cap}^{intra}$$

$$Revenue_{cap}^{cross} = MK_{cap}^{cross} + TK_{cap}^{cross} + PK_{cap}^{cross} + PT_{cap}^{cross}$$

kus:

- MK - süsteemisiseses (intra) ja süsteemidevahelises (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste muutuvkulud;
- TK - süsteemisiseses (intra) ja süsteemidevahelises (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste tegevuskulud;
- PK - süsteemisiseses (intra) ja süsteemidevahelises (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste põhivara kulum;
- PT - süsteemisiseses (intra) ja süsteemidevahelises (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste põhjendatud tulukus.

Seega sihttulu määratletakse põhjendatud kulude ning põhjendatud tulukuse summana (*ex-ante* regulatsioon), millele lisatakse eelneva perioodi ülekande teenusega mitteseotud tulud (*ex-post* regulatsioon) (Metoodika punkt 3).

Teiselt poolt kogutakse süsteemihalduri sihttulu (R_S) alljärgnevas valemis toodud teenuste müügist (Metoodika punkt 5.6):

$$R_S = R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra} + R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross} + R_{ms}$$

kus:

- R_S - süsteemihalduri sihttulu;
- $R_{sisend}^{intra} = R_{sisend-cap}^{intra} + R_{sisend-comm}^{intra}$ - süsteemisiseses võrgukasutuses sisendpunktide võimsuse (cap) ülekande tulu summa;
- $R_{väljund}^{intra} = R_{väljund-cap}^{intra} + R_{väljund-comm}^{intra}$ - süsteemisiseses võrgukasutuses väljundpunktide võimsuse (cap) ülekande tulu summa;

$$R_{sisend}^{cross} = R_{sisend-cap}^{cross} + R_{sisend-comm}^{cross} \quad - \quad \text{süsteemidevahelise võrgukasutuse sisendpunktide võimsuse (cap) ülekandmise tulu summa;}$$

$$R_{väljund}^{cross} = R_{väljund-cap}^{cross} + R_{väljund-comm}^{cross} \quad - \quad \text{süsteemidevahelise võrgukasutuse väljundpunktide võimsuse (cap) ülekandmise tulu summa.}$$

$$R_{ms} \quad - \quad \text{ülekandeteenusega mitteseotud tulu.}$$

Ülekandeteenuse sisend-väljundkordajad süsteemisiseses võrgukasutuse puhul arvutatakse alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.6):

$$K_{intra}^{sisend} = \frac{R_{sisend}^{intra}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra}} \quad \text{ja} \quad K_{intra}^{väljund} = \frac{R_{väljund}^{intra}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra}},$$

kus:

$$K_{intra}^{sisend} \text{ ja } K_{intra}^{väljund} \quad - \quad \text{tegurid, mis iseloomustavad sisendi tulude ja väljundi tulude suhet süsteemisiseses võrgukasutuse tuludesse. Nende tegurite summa on 1.}$$

Ülekandeteenuse sisend-väljundkordajad süsteemidevahelise võrgukasutuse puhul arvutatakse alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.6):

$$K_{cross}^{sisend} = \frac{R_{sisend}^{cross}}{R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}} \quad \text{ja} \quad K_{cross}^{väljund} = \frac{R_{väljund}^{cross}}{R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}}$$

kus:

$$K_{cross}^{sisend} \text{ ja } K_{cross}^{väljund} \quad - \quad \text{tegurid, mis iseloomustavad sisendi tulude ja väljundi tulude suhet süsteemidevahelise võrgukasutuse tuludesse. Nende tegurite summa on 1.}$$

Kogu süsteemi sisendi ja väljundi tulude jaotusse suhtarvud arvutatakse alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.6):

$$K_{sisend} = \frac{R_{sisend}^{intra} + R_{sisend}^{cross}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra} + R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}} \quad \text{ja}$$

$$K_{väljund} = \frac{R_{väljund}^{intra} + R_{väljund}^{cross}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra} + R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}}$$

Kordaja K väärtused näitavad, kuidas erinevad turuosalisel panustaval ülekandeteenuse tuludesse (Metoodika punkt 5.6).

Süsteemisiseses võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamise hindamisel tuuakse välja, mil määral esineb ristsubsideerimist süsteemisiseses ja süsteemidevahelise võrgukasutuse puhul kavandatud lähtehinnameetodi alusel.

Süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamise hindamisel lähtutakse Määruse 2017/460 artiklis 5 toodud regulatsioonist alljärgnevalt (Metoodika punkt 5.5):

- a) arvutatakse süsteemisisest võrgukasutusest saadav ettenähtud tulu ülekandmise eest nii sisend- kui ka väljundpunktides jagatuna süsteemisisese võrgukasutuse asjaomase kulukäituri järgmiste valemitega:

$$Ratio_{cap}^{intra} = \frac{Revenue_{cap}^{intra}}{Driver_{cap}^{intra}}$$

kus:

$Driver_{cap}^{intra}$ - võimsuspõhine kulukäitur, millega kirjeldatakse süsteemisisest võrgukasutust ja mille leidmiseks arvutatakse kõikide süsteemisiseste sisend- ja väljundpunktide või punktide klatri summaarne päeva keskmine eeldatav lepinguline võimsus [MWh/päev];

- b) arvutatakse süsteemidevahelisest võrgukasutusest saadav tulu ülekandmise eest nii sisend- kui ka väljundpunktides jagatuna süsteemidevahelise võrgukasutuse asjaomase kulukäituri järgmiste valemitega:

$$Ratio_{cap}^{cross} = \frac{Revenue_{cap}^{cross}}{Driver_{cap}^{cross}}$$

kus:

$Driver_{cap}^{cross}$ - võimsuspõhine kulukäitur, millega kirjeldatakse süsteemidevahelist võrgukasutust ja mille leidmiseks arvutatakse kõikide süsteemidevaheliste sisend- ja väljundpunktide või punktide klatri summaarne päeva keskmine eeldatav lepinguline võimsus [MWh/päev];

- c) arvutatakse kulude jaotuse võrdlusindeks protsentides punktides a ja b sätestatud süsteemisisese suhtarvu ja süsteemidevahelise suhtarvu kaudu vastavalt järgmistele valemitele:

$$Comp_{cap} = \frac{2 \times |Ratio_{cap}^{intra} - Ratio_{cap}^{cross}|}{Ratio_{cap}^{intra} + Ratio_{cap}^{cross}} \times 100\%$$

Kui võrdlusindeks ($Comp_{cap}$) on suurem kui 10%, esitab riiklik reguleeriv asutus sellise tulemuse kohta põhjenduse otsuses.

5.1. Kordajad ja hooajategurid

Kordaja on tegur, mille abil arvutatakse lähtehinna alusel aastast erineva kestusega standardvõimsustoote baashind (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 16). Kordajad peavad jääma järgmisesse vahemikku (Määruse 2017/460 artikkel 13 lõige 1):

- a) kvartali ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi vastav kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 1,5;

- b) päeva ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi vastav kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 3. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad vastavad kordajad olla väiksemad kui 1, kuid suuremad kui 0, või suuremad kui 3.

Hooajategur on tegur, mis väljendab nõudluse muutumist aasta jooksul ja mida võib kasutada koos asjakohase kordajaga (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 21). Hooajategurite kasutamise korral peab asjaomase standardvõimsustoote korral kasutatava kordaja ja hooajateguri korrutistest arvatud gaasiaasta keskmine olema samas vahemikus kui lõikes 1 osutatud vastavate kordajate vahemik (Määruse 2017/460 artikkel 13 lõige 2).

Eesti, Läti ja Soome ülekandesüsteemihaldurid on kokku leppinud, et Eestis, Lätis ja Soomes kasutatakse tabelis 16 toodud võimsustoodete kordajaid.

Tabel 16. Eesti, Läti ja Soome ülekandesüsteemihaldurite vahel kokku lepitud võimsustoodete kordajad

Võimsustooode	Võimsustooote kordaja
Aastane	1
Kvartaalne	1,1
Kuine	1,25
Päevane	1,5
Päevasisene	1,7

Võimsustoodete kordajad on välja töötatud selliselt, et need annaksid võimalikult õiglase ja tasakaalustatud kulude jaotuse erinevate võrgukasutajate vahel, s.t ühtlase tarbimisprofiiliga ning ebaühtlase tarbimisprofiiliga võrgukasutajate vahel. Võimsustoodete kordajate eesmärgiks on anda kulupõhiseid signaale motiveerides ühtlast tarbimist ning võimsuse pikaajalist broneerimist, mis vastab täpsemalt ülekandevõrgu tegelikele kuludele. Võimsustoodete kordajad omavad mõju süsteemihaldurite poolsele gaasisüsteemi operatiivplaneerimisele ning on abiks süsteemihaldurite jaoks paremini prognoositava operatiivkeskkonna tekkimisele, mis oli eriti vajalik ühtse gaasituru piirkonna käivitamisel. Hooajategurite kasutamist süsteemihaldurid ette ei näe (hooajateguri väärtus on 1). Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Eesti, Läti ja Soome süsteemihaldurite vahel kokku lepitud võimsustoodete kordajate väärtused vastavad Määruse 2017/460 artikli 13 lõikes 1 sätestatule ning on lähedased Euroopa Liidus kasutatavate vastavate kordajate keskmistele väärtustele. **Lähtudes eelnevast peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi võimsustoodete kordajad vastavalt tabelis 16 toodud kordajatele.**

5.2. Sihttulu kujunemine koos järelevalvetasuga

Esitatud andmetest tulenevalt prognoosib Elering AS tasuperioodi sihttuluks koos järelevalvetasuga 30 800,86 tuh €, mille detailsem kujunemine on toodud alljärgnevas tabelis 17.

Tabel 17. Elering AS-i sihttulu kujunemine koos järelevalvetasuga vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	Tasuperiood
Muutuvkulud	tuh €	4 687,21
Tegevuskulud	tuh €	9 527,40
Põhivara kulum	tuh €	7 338,95
Põhjendatud tulukus	tuh €	9 185,82
Ülekandeteenusega seotud tulu	tuh €	30 739,39
Ülekandeteenusega mitteseotud tulu	tuh €	0,00
Sihttulu	tuh €	30 739,39
Järelevalvetasu	tuh €	61,48
Sihttulu koos järelevalvetasuga	tuh €	30 800,86

	Ühik	Tasuperiood
<i>s.h süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade kaudu saadav tulu (süsteemisisene sisendtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>2 592,13</i>
<i>s.h süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemidevaheline väljundtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>0,00</i>
<i>s.h Paldiski ja Puiatu kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude kompensatsioon (kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsioon), mis tasutakse Elering AS-ile Soome ja Läti ülekandesüsteemihaldurite poolt süsteemihaldurite vaheliste transiidivoogude kompensatsiooni mehhanismi lepingu (ITC leping) alusel</i>	<i>tuh €</i>	<i>3 113,59</i>
<i>s.h süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemisisene väljundtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>25 095,14</i>

Konkurentsiameti seisukoht sihttulu osas koos järelevalvetasuga, s.h süsteemisisese sisendtulu, süsteemidevahelise väljundtulu, kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni ja süsteemisisese väljundtulu osas

Käesoleva otsuse punktides 3.1, 3.2 ja 4.5 on Konkurentsiamet pidanud põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi muutuvkulude prognoosi summas 1573,62 tuh €, mis koos Paldiski ja Puiatu kompressorite elektrienergia kuludega on 4687,21 tuh €, tegevuskulude prognoosi summas 9527,40 tuh €, põhivara kulumise prognoosi summas 7338,95 tuh € ja põhjendatud tulukuse prognoosi summas 9185,82 tuh €. Liites eeltoodud kulud ja tulukuse, saab Konkurentsiamet ettevõtte tasuperioodi **sihttuluks järelevalvetasuta 30 739,39 tuh €** (4687,21 tuh € + 9527,40 tuh € + 7338,95 tuh € + 9185,82 tuh € = 30 739,39 tuh €).

Järelevalvetasu arvutatakse MGS § 1 lõikes 2¹ ning konkurentsiseaduse (KonkS) § 53¹ sätestatu alusel.

MGS § 1 lõige 2¹ sätestab, et ettevõtja maksab järelevalvetasu KonkS-is sätestatud alustel ja korras. KonkS § 53¹ lõike 4 kohaselt maksavad ettevõtjad, kelle teenuste hindasid ja tasusid kooskõlastab Konkurentsiamet, järelevalvetasu vastavalt iga võrgu- või tegevuspiirkonna kohta antud haldusaktis märgitud müügitulule vastavalt KonkS-i §-s 53² sätestatud järelevalvetasu määrale. KonkS § 53¹ lõike 5 alusel loetakse eelnimetatud ettevõtjaks muuhulgas võrguettevõtja MGS-i tähenduses, kellel on võrguteenuse hinna kooskõlastamise kohustus. KonkS § 53² lõike 1 järgi on KonkS § 53¹ lõikes 5 nimetatud rahastamiskohustusega ettevõtja järelevalvetasu määr 0,2 protsenti talle antud haldusaktis märgitud müügitulust.

Elering AS on tasuperioodi järelevalvetasuks arvanud 61,48 tuh €.

Konkurentsiamet, lähtunud KonkS § 53² lõikest 1, võttis aluseks käesolevas otsuses eelnevalt välja arvatud sihttulu summas 30 739,39 tuh € ja KonkS § 53² lõikes 1 sätestatud järelevalvetasu määra 0,2 protsenti ning sai järelevalvetasu põhjendatud suuruseks 61,48 tuh € (30 739,39 tuh € x 0,2% = 61,48 tuh €), mis vastab ettevõtja arvatud järelevalvetasule. **Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi järelevalvetasu summas 61,48 tuh €.**

Konkurentsiamet, liitnud käesolevas otsuses eelnevalt välja arvatud sihttulu summas 30 739,39 tuh € ja ettevõtja kalkuleeritud järelevalvetasu summas 61,48 tuh €, saab ettevõtte tasuperioodi sihttuluks koos järelevalvetasuga 30 800,86 tuh € (30 739,39 tuh € + 61,48 tuh € = 30 800,86 tuh €), mis vastab ettevõtja arvatud sihttulule. **Lähtudes eelnevast peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi sihttulu prognoosi koos järelevalvetasuga summas 30 800,86 tuh €.**

Ülaltoodud sihttulust summas 30 800,86 tuh € moodustab prognoosi kohaselt süsteemisisene sisendtulu 2592,13 tuh €. Nimetatud tulu prognoosimisel on ettevõtja lähtunud ITC lepingu alusel perioodil 01.07.2022 kuni 30.06.2023 saadud süsteemisisest sisendtulu summast (2592,13 tuh €).

Süsteemidevahelist väljundtulu ei prognoosita, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise alates 2023. aasta algusest, mistõttu ei liigu gaas Venemaalt läbi Eesti Läti suunas ega vastupidi (Lätist Venemaale).

Kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni (summas 3113,59 tuh €) kujunemise aluseks on käesoleva otsuse tabelis 10 toodud andmed.

Võttes arvesse süsteemisisese sisendtulu prognoosi summas 2592,13 tuh €, süsteemidevahelise väljundtulu prognoosi summas 0 tuh € ning kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni prognoosi summas 3113,59 tuh €, kujuneb prognoositud süsteemisiseseks väljundtuluks 25 095,14 tuh € (prognoositud sihttulu koos järelevalvetasuga summas 30 800,86 tuh € - süsteemisisese sisendtulu prognoos summas 2592,13 tuh € - süsteemidevahelise väljundtulu prognoos summas 0 tuh € - kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni prognoos summas 3113,59 tuh € = 25 095,14 tuh €).

Konkurentsiamet, lähtunud eeltoodust, **on seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese sisendtulu ja süsteemidevahelise väljundtulu prognoosi vastavalt 2592,13 tuh € ja 0 tuh € võib pidada põhjendatuks.**

Kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni (summas 3113,59 tuh €) prognoosi põhjendatuse hindamist ei pea Konkurentsiamet vajalikuks, sest see vastab nimetatud kompensatsiooni aluseks olevale elektrienergia prognoositud ostukulule. Kompressorite elektrienergia otsene kulu kompenseeritakse Elering AS-ile täismahus vastavalt tegelike kulude suurusele, mistõttu ei lülitata mainitud kulusid ettevõtja võrguteenuse hindadesse (vt käesoleva otsuse punkti 3.1.2).

Seega, võttes arvesse Konkurentsiameti poolt käesolevas otsuses eelnevalt põhjendatuks hinnatud Elering AS-i tasuperioodi sihttulu prognoosi koos järelevalvetasuga summas 30 800,86 tuh €, süsteemisisese sisendtulu prognoosi summas 2592,13 tuh €, süsteemidevahelise väljundtulu prognoosi summas 0 tuh € ning kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni prognoosi summas 3113,59 tuh €, saab Konkurentsiamet Elering AS-i tasuperioodi prognoositud süsteemisiseseks väljundtuluks 25 095,14 tuh €, mis vastab ettevõtja arvatud tulule. **Lähtudes eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese väljundtulu prognoosi summas 25 095,14 tuh €.**

5.3. Kulude jaotuse hindamine

Määruse 2017/460 artikli 5 lõike 2 kohaselt tuuakse süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamise hindamisel välja, mil määral esineb ristsubsideerimist süsteemisisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse puhul kavandatud lähtehinna meetodi alusel.

Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulud (ilma kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukuludeta, mida ei lülitata ettevõtja võrguteenuse hindadesse) jagunevad vastavalt tabelile 18.

Tabel 18. Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude (ilma kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukuludeta) jagunemine vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	Tasuperiood
$Revenue_{cap}^{intra}$	tuh €	27 687,27
$Driver_{cap}^{intra}$	MWh/päev	9069,88
$Ratio_{cap}^{intra}$	€/MWh/päev	3052,66

	Ühik	Tasuperiood
$Revenue_{cap}^{cross}$	tuh €	0,00
$Driver_{cap}^{cross}$	MWh/päev	0,00
$Ratio_{cap}^{cross}$	€/MWh/päev	x ³³
$Comp_{cap}$	%	x

Määruse 2017/460 artikkel 5 lõige 6 sätestab, et kui võimsuse võrdlusindeks ($Comp_{cap}$) on suurem kui 10%, esitab riiklik reguleeriv asutus selliste tulemuste kohta põhjenduse.

Tabelist 18 selgub, et tasuperioodil saadakse prognoosi kohaselt kogu tulu süsteemisisesest võrgukasutusest. Süsteemidevahelist võrgukasutust Elering AS ei prognoosi, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise alates 2023. aasta algusest, mistõttu ei liigu gaas Venemaalt läbi Eesti Läti suunas ega vastupidi (Lätist Venemaale). **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisesest võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamist vastavalt 27 687,27 tuh € süsteemisisesest võrgukasutuse kuludeks ja 0 tuh € süsteemidevahelise võrgukasutuse kuludeks võib pidada põhjendatuks.**

5.4. Kulude jaotuse hindamine

Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevalt peab riikliku reguleeriva asutuse (Konkurentsiamet) gaasi ülekande võrguteenuse hindade kooskõlastamise otsus sisaldama muuhulgas järgmist teavet:

- võimsuse-kauba tulujaotus, mis tähendab tulujaotust võimsuspõhiste ülekandetasude tulu ja kaubapõhiste ülekandetasude tulu järgi;
- sisendi-väljundi tulujaotus, mis tähendab tulujaotust sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu ja väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu järgi;
- süsteemisisesest/süsteemidevaheline tulujaotus, mis tähendab tulujaotust süsteemisisesest võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadava tulu järgi ja süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadava tulu järgi, arvatuna vastavalt artiklile 5.

Võimsuse-kauba tulujaotus – tabelist 3 selgus, et Elering AS ei rakenda tasuperioodil kaubapõhiseid tasusid. Kõik ülekandeteenusega seotud tulud saadakse võimsuspõhistest tasudest. **Tulenevalt eelnevast kujuneb Elering AS-i võimsuspõhistest tasudest tasuperioodil saadava ülekandeteenuste tulu osakaaluks 100%, mida Konkurentsiamet peab põhjendatuks, sest Määruse 2017/460 artikli 4 lõike 3 kohaselt kogutakse ülekandeteenuse tulu võimsusest sõltuvatest ülekandetasudest.**

Sisendi-väljundi tulujaotus – sisendpunktide ning väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulude osakaaludeks kujunevad vastavalt 9% [sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu 2592,13 tuh € / (sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu 2592,13 tuh € + väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu 25 095,14 tuh €) x 100% = 9%] ja 91% [väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu 25 095,14 tuh € / (sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu 2592,13 tuh € + väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu 25 095,14 tuh €) x 100% = 91%].

³³ Tähistega „x“ kajastatud näitajaid ei ole võimalik arvutada, kuna prognoosi kohaselt süsteemidevahelist võrgukasutust ei ole.

Sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu väike osakaal on tingitud võrgukasutuse madalast sisendhinnast. Nimelt Soome, Eesti ja Läti regulaatorid on jõudnud ühisele järeldusele, et siseneva gaasi konkurentsivõimeline sisendhind on võrdlusuuringu kohane Euroopa Liidu riikide (v.a Balti riigid ja Soome) aastase võimsustoote keskmine sisendhind, mida on korrigeeritud statistilise ebatäpsusega (liidetud standardviga)³⁴. Järelduse põhjendused on alljärgnevad:

- sisendlähtehind töötati välja nii, et võtta arvesse laiemat eesmärki ühineda Euroopa Liidu gaasi ühisturuga;
- annab tarnijatele hinnasignaali, mis tagab konkurentsikeskkonna kokkusobivuse ka pärast isoleeritud turu seisundi lõppemist;
- võimaldab kaubandussuhteid Mandri-Euroopa turuga *via forward swaps*;
- madal sisendlähtehind motiveerib kolmandaid isikuid osalema FinEstLat gaasiturul.

Euroopa Liidu aastase võimsustoote keskmine sisendhind oli 2018. aastal 128,44 €/MWh/päev/aastas ja selle keskmise arvutuse standardviga oli 14,33 €/MWh/päev/aastas – seega kokku 142,77 €/MWh/päev/aastas. **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i sisendi-väljundi tulujaotuse osakaale vastavalt 9% ja 91% võib tasuperioodil pidada veel põhjendatuks (nimetatud osakaalud vaadatakse Soome ja Baltimaade ülekandesüsteemihaldurite poolt üle 2024. aastal).**

Süsteemisene/süsteemidevaheline tulujaotus – süsteemisiseses ja süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadavate tulude osakaaludeks kujunevad vastavalt 100% [süsteemisiseses võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 27 687,27 tuh € / (süsteemisiseses võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 27 687,27 tuh € + süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 0 tuh €) x 100% = 100%] ja 0% [süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 0 tuh € / (süsteemisiseses võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 27 687,27 tuh € + süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 0 tuh €) x 100% = 0%].

Arvestades, et Eesti, Läti ja Soome tegutsevad alates 2020. aastast ühise turupiirkonnana (FinEstLat), kus riikidevahelised tariifid puuduvad ning Lätist läbi Eesti Venemaa suunas gaas alates 2023. aasta algusest ei liigu, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise, mistõttu ei liigu gaas ka vastupidi (Lätist Venemaale), siis süsteemidevahelises võrgukasutuses sisend- ega väljundpunktides tulu ei teki. **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i süsteemisiseses/süsteemidevahelise tulujaotuse osakaale vastavalt 100% ja 0% võib pidada põhjendatuks.**

6. VÕRGUTEENUSE HINNAD

Ülekandevõrgu hindade aluseks on määruse 2017/460 kohaselt lähtehind, mis on kindla võimsusega võimsustoote üheaastase kehtivusega hind, mida kohaldatakse sisend- ja väljundpunktis ning mille alusel kehtestatakse muud võimsuspõhised ülekandetasud (kvartali, kuu, päeva ja päevasisene ülekandetasud). Määruse 2017/460 artikkel 4 kohaselt kogutakse ülekandeteenuse tulu võimsusest sõltuvatest ülekandetasudest, erandkorras võib

³⁴ Määruse 2017/460 artikkel 6 lõige 4 punkt a sätestab, et lähtehinna meetodi kohaldamisel võib kohandusi teha kõikide sisend- ja väljundpunktide suhtes muuhulgas riikliku reguleeriva asutuse võrdlusuuringu kohaselt, kohandades lähtehindu teatavas sisend- või väljundpunktis niivõrd, et need vastavad konkurentsivõimeliste lähtehindade tasemele.

riikliku reguleeriva asutuse heakskiidul koguda osa ülekandeteenuste tulust kaubapõhiste ülekandetasudena (Metoodika punkt 3).

MGS § 23 lõikest 4 ning määrusest 2017/460 tulenevalt rakendatakse Eestis hinnalaega reguleerimiskorda (*price cap regime*), milles ülekandesüsteemihalduri sihttulu ja eeldatavate kasutatavate võimsuste/voogude koguste alusel arvutatakse ülekandevõrgu võrguteenuste hinnad (Metoodika punktid 1 ja 3).

Lähtehinnad (T) kujunevad alljärgnevate valemite alusel³⁵ (Metoodika punkt 5.7):

$$T_{sisend-cap}^{intra} = \frac{R_{sisend-cap}^{intra}}{CAP_{sisend}^{intra}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

$$T_{väljund-cap}^{intra} = \frac{R_{väljund-cap}^{intra}}{CAP_{väljund}^{intra}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

$$T_{sisend-cap}^{cross} = \frac{R_{sisend-cap}^{cross}}{CAP_{sisend}^{cross}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

$$T_{väljund-cap}^{cross} = \frac{R_{väljund-cap}^{cross}}{CAP_{väljund}^{cross}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

kus:

- CAP_{sisend}^{intra} - süsteemisisese võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klastris;
- $CAP_{väljund}^{intra}$ - süsteemisisese võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klastris;
- CAP_{sisend}^{cross} - süsteemidevahelise võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klastris;
- $CAP_{väljund}^{cross}$ - süsteemidevahelise võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klastris.

Aastase võimsustoote baashind võrdub lähtehinnaga. Aastast erineva ajavahemiku võimsustoodete baashinna arvutamine toimub alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.8):

$$RP_y^x = \frac{T_y^x}{DY} \times D \times M \times H \quad [\text{€/MWh/periodis}],$$

³⁵ Kuna Elering AS ei soovi rakendada kaubapõhiseid ülekandetasusid, siis kaubapõhiste lähtehindade kujunemise valemid ei ole käesolevas otsuses ära toodud.

kus:

- RP_y^x - teenuse (süsteemisisene või süsteemidevaheline (x) ning sisendteenus ja väljundteenus (y)) baashind perioodil (kvartal, kuu, päev). Aastase võimsustoote baashind võrdub lähtehinnaga;
- T_y^x - teenuse (süsteemisisene või süsteemidevaheline (x) ning sisendteenus ja väljundteenus (y)) lähtehind;
- DY - päevade arv aastas (tavapäraselt 365, v.a liigaasta kui 366);
- D - perioodi (kvartal, kuu, päev) kestus gaasipäevades;
- M - võimsustoote kordaja. Kvartali ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 1,5. Päeva standardvõimsustoodete korral ei tohi kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 3;
- H - hooajategur. Hooajategurite arvutus toimub määruse 2017/460 artikkel 15 põhimõtete järgi.

Sihttulu kontrollimisel peab Metoodika punktis 5.3 määratletud sihttulu vastama alljärgneva valemi alusel saadud sihttulule (Metoodika punkt 5.9):

$$R_S = Revenue_{cap}^{intra} + Revenue_{cap}^{cross} + R_{ms} = T_{sisend-cap}^{intra} \times CAP_{sisend}^{intra} + T_{väljund-cap}^{intra} \times CAP_{väljund}^{intra} + T_{sisend-cap}^{cross} \times CAP_{sisend}^{cross} + T_{väljund-cap}^{cross} \times CAP_{väljund}^{cross} + R_{ms}$$

Elering AS-i taotlus võrguteenuse hindade osas

Taotlusest selgub, et Elering AS soovib kooskõlastada võrguteenuse hinnad, mis on toodud käesoleva otsuse tabelis 2.

Konkurentsiameti seisukoht võrguteenuse hindade osas

Soome, Eesti ja Läti regulaatorid on jõudnud ühisele järeldusele, et siseneva gaasi konkurentsivõimeline lähtehind on võrdlusuuringu kohane Euroopa Liidu riikide (v.a Balti riigid ja Soome) aastase võimsustoote keskmine sisendhind, mida on korrigeeritud statistilise ebatäpsusega (liidetud standardviga)³⁶. Euroopa Liidu aastase võimsustoote keskmine sisendhind oli 2018. aastal 128,44 €/MWh/päev/aastas ja selle keskmise arvutuse standardviga oli 14,33 €/MWh/päev/aastas – seega kokku 142,77 €/MWh/päev/aastas, mis vastab ettevõtja taotletud süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade lähtehinnale (vt tabel 3).

Käesoleva otsuse punktis 5.2 on Konkurentsiamet pidanud põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese väljundtulu prognoosi summas 25 095,14 tuh €. Käesoleva otsuse punktis 2.5 on Konkurentsiamet pidanud põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese võrgukasutuse koguse prognoosi 9,070 GWh/päev/aastas. Jagades nimetatud tulu summas 25 095,14 tuh € võrgukasutuse kogusega 9,070 GWh/päev/aastas, saab Konkurentsiamet ettevõtte tasuperioodi süsteemisisese väljundhindade lähtehinnaks 2766,87 €/MWh/päev/aastas (25 095,14 tuh € / 9,070 GWh/päev/aastas = 2766,87 €/MWh/päev/aastas), mis vastab ettevõtja arvutatud eelmainitud lähtehinnale (vt tabel 3).

³⁶ Järelduse põhjendused on toodud käesoleva otsuse punktis 5.4

Määruse 2017/460 artikli 4 lõike 3 kohaselt kogutakse ülekandeteenuse tulu võimsusest sõltuvatest ülekandetasudest. Erandkorras võib riikliku reguleeriva asutuse heakskiidul koguda osa ülekandeteenuste tulust eraldi kehtestatud kaubapõhiste ülekandetasudena. **Ülaltoodust selgus, et lähtehinnad 142,77 €/MWh/päev/aastas ja 2766,87 €/MWh/päev/aastas on võimsuspõhised lähtehinnad. Seega on nimetatud hinnad kooskõlas Määruse 2017/460 artikli 4 lõikes 3 sätestatuga.**

Konkurentsiamet, võtnud arvesse kõiki eeltoodud asjaolusid, on seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade lähtehinda 142,77 €/MWh/päev/aastas ning süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade lähtehinda 2766,87 €/MWh/päev/aastas võib pidada põhjendatuks.

Konkurentsiamet, lähtunud eelnevast, käesoleva otsuse punktis 5.1 ameti poolt aktsepteeritud võimsustoodete kordajatest, on seisukohal, et põhjendatuks võib pidada ka Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiseid kvartaalseid sisendhindasid, kuude sisendhindasid, päeva sisend- ja väljundhinda, päevasisese sisend- ja väljundhinda ning süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiseid kvartaalseid sisend- ja väljundhindasid, kuude sisend- ja väljundhindasid, päeva sisend- ja väljundhinda ning päevasisese sisend- ja väljundhinda vastavalt tabelis 2 toodud hindadele.

7. LIHTSUSTATUD ÜLEKANDETASU KUJUNDAMISE MUDEL

Kasutatav lähtehinnameetod (postmark lähtehinnameetod koos FinEstLat turupiirkonna erisustega) täidab Määruse 2017/460 artikli 7 punkti a nõuet, et see võimaldab võrgukasutajatel arvutada lähtehind ja selle täpne prognoos kasutades valemit:

$$T_{väljund} = \frac{R_S}{CAP_{väljund}^{intra}} - T_{sisend}$$

kus:

- $T_{väljund}$ - tarbijale kehtiv väljundhind (kokku lepitud Eesti, Läti ja Soome süsteemihaldurite vahel);
- R_S - süsteemihalduri prognoositav sihttulu;
- CAP - eeldatav võrgukasutuse võimsus;
- T_{sisend} - tarnijatele kehtiv sisendhind (kokku lepitud ühtne Eesti, Läti ja Soome sisendhind).

8. KOOSKÕLASTATAVATE ÜLEKANDETASUDE ERINEVUS VÕRRELDES KEHTIVATE ÜLEKANDETASUDEGA

Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevalt peab riikliku reguleeriva asutuse (Konkurentsiamet) gaasi ülekande võrguteenuse hindade kooskõlastamise otsus sisaldama muuhulgas järgmist teavet:

- a) ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude erinevus jooksval tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud;
- b) ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude hinnanguline erinevus tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperioodist.

Ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude erinevus jooksval tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, on toodud alljärgnevas tabelites 19, 19a ja 19b.

Tabel 19. Elering AS-i süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade erinevus jooksval tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud

	Süsteemisene võrgukasutus		
	Kehtiv võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/periodis	Taotletav võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhise sisendhinna muutus
Aastane baashind	142,77	142,77	0,0%
kvartal (okt-dets)	39,5844	39,48	-0,3%
kvartal (jaan-märts)	38,7239	39,05	0,8%
kvartal (aprill-juuni)	39,1542	39,05	-0,3%
kvartal (juuli-sept)	39,5844	39,48	-0,3%
Oktoober	15,1571	15,12	-0,2%
November	14,6682	14,63	-0,3%
Detsember	15,1571	15,12	-0,2%
Jaanuar	15,1571	15,12	-0,2%
Veebruar	13,6903	14,14	3,3%
Märts	15,1571	15,12	-0,2%
Aprill	14,6682	14,63	-0,3%
Mai	15,1571	15,12	-0,2%
Juuni	14,6682	14,63	-0,3%
Juuli	15,1571	15,12	-0,2%
August	15,1571	15,12	-0,2%
September	14,6682	14,63	-0,3%
Päev	0,5867	0,59	0,6%
Päevasisene	0,6650	0,66	-0,8%

Tabel 19a. Elering AS-i süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade erinevus jooksval tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud

	Süsteemisene võrgukasutus		
	Kehtiv võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/periodis	Taotletav võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhise väljundhinna muutus
Aastane baashind	0,00	0,00	0,0%
kvartal (okt-dets)	0,00	0,00	0,0%
kvartal (jaan-märts)	0,00	0,00	0,0%
kvartal (aprill-juuni)	0,00	0,00	0,0%
kvartal (juuli-sept)	0,00	0,00	0,0%
Oktoober	0,00	0,00	0,0%
November	0,00	0,00	0,0%
Detsember	0,00	0,00	0,0%
Jaanuar	0,00	0,00	0,0%
Veebruar	0,00	0,00	0,0%
Märts	0,00	0,00	0,0%
Aprill	0,00	0,00	0,0%
Mai	0,00	0,00	0,0%
Juuni	0,00	0,00	0,0%
Juuli	0,00	0,00	0,0%
August	0,00	0,00	0,0%
September	0,00	0,00	0,0%
Päev	3,64	7,56	107,7%
Päevasisene	3,64	7,56	107,7%

Tabel 19b. Elering AS-i süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste sisend- ja väljundhindade erinevus jooksva tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud

	Süsteemidevaheline võrgukasutus		
	Kehtiv võimsuspõhine sisend- ja väljundhind, €/MWh/päev/periodis	Taotletav võimsuspõhine sisend- ja väljundhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhise sisend- ja väljundhinna muutus
Aastane baashind	142,77	142,77	0,0%
kvartal (okt-dets)	39,5844	39,48	-0,3%
kvartal (jaan-märts)	38,7239	39,05	0,8%
kvartal (aprill-juuni)	39,1542	39,05	-0,3%
kvartal (juuli-sept)	39,5844	39,48	-0,3%
Oktoober	15,1571	15,12	-0,2%
November	14,6682	14,63	-0,3%
Detsember	15,1571	15,12	-0,2%
Jaanuar	15,1571	15,12	-0,2%
Veebruar	13,6903	14,14	3,3%
Märts	15,1571	15,12	-0,2%
Aprill	14,6682	14,63	-0,3%
Mai	15,1571	15,12	-0,2%
Juuni	14,6682	14,63	-0,3%
Juuli	15,1571	15,12	-0,2%
August	15,1571	15,12	-0,2%
September	14,6682	14,63	-0,3%
Päev	0,5867	0,59	0,6%
Päevasisene	0,6650	0,66	-0,8%

Tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperiodist ei ole ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude hinnangulise erinevuse väljatoomine võimalik, sest Elering AS ei taotle erinevateks tasuperioodideks erinevate ülekandetasude kooskõlastamist.

9. KONSULTEERIMISNÕUDED

Määruse 2017/460 artikli 26 lõike 1 ja artikli 27 lõike 5 koostööst tulenevalt korraldab riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohaselt kas riiklik reguleeriv asutus või ülekandesüsteemihaldur ühe või mitu lähtehinna meetodi³⁷ alast konsulteerimist vastavalt artiklile 26. Pärast artikli 26 kohase lõpliku konsulteerimise alustamist ja enne artikli 27 lõikes 4 osutatud otsust edastab riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohaselt kas riiklik reguleeriv asutus või ülekandesüsteemihaldur koostööametile (ACER)³⁸ konsultatsioonidokumendi (Määruse 2017/460 artikkel 27 lõige 1). Käesoleva otsuse punktides 2.1 ja 2.2 selgus, et Elering AS ei muuda Taotluses toodud võrguteenuse hindade aluseks olevate lähtehindade arvutamisel lähtehinna meetodit võrreldes kehtivate võrguteenuse hindade aluseks olnud lähtehindade arvutusmeetodiga ehk lähtehinna meetodiga. Eeltoodu tähendab seda, et sellisel juhul ei ole riiklikul reguleerival asutusel (Konkurentsiamet) või ülekandesüsteemihalduril (Elering AS) kohustust korralda lähtehinna meetodi alast konsulteerimist vastavalt artiklile 26 ega koostada koostööametile (ACER) konsultatsioonidokumenti.

³⁷ Määruse 2017/460 artikli 3 punkti 2 alusel on lähtehinna meetod meetod lähtehinna määramiseks ülekandeteenuse müügitulu selle osa alusel, mis peab laekuma võimsuspõhistest ülekandetasudest.

³⁸ Agency for the Cooperation of Energy Regulators

10. KOKKUVÕTE

MGS § 23 lõige 3 sätestab, et võrguteenuste hinnad tuleb kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude katmine;
- 2) investeringud varustuskindluse tagamise ning tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt;
- 6) võrguteenuse hind peab katma võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmise põhjendatud kulud.

MGS § 23² lõike 3 kohaselt peavad hinda lülitatavad kulud olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise.

Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevalt peab riikliku reguleeriva asutuse (Konkurentsiamet) otsus sisaldama järgmist teavet:

- a) kavandatud lähtehinna meetodi kirjeldus ning järgmised andmed:
 - i) artikli 30 lõike 1 punktis a sätestatud esialgne teave, sealhulgas:
 - 1) süsteemi tehniliste omadustega seotud näitajate selgitus;
 - 2) teave selliste näitajate asjaomaste väärtuste kohta ja tehtud eeldused;
 - ii) võimsuspõhiste ülekandetasude artikli 9 kohased kavandatud kohandused;
 - iii) konsulteerimiseks esitatavad esialgsed lähtehinnad;
 - iv) artiklis 5 sätestatud kulude jaotuse hindamise tulemused ja üksikasjalikud komponendid;
 - v) kavandatud lähtehinna meetodi hinnang vastavalt artiklile 7;
 - vi) kui kavandatud lähtehinna meetod erineb artiklis 8 kirjeldatud meetodist, siis kõnealuste meetodite võrdlus koos alapunktis iii nimetatud teabega;
- b) artikli 30 lõike 1 punkti b alapunktides i, iv ja v sätestatud esialgne teave;
- c) järgmine teave ülekandetasude ja ülekandega mitteseotud tasude kohta:
 - i) kui on kavandatud artikli 4 lõikes 3 osutatud kaubapõhised ülekandetasud:
 - 1) nende kehtestamise viis;
 - 2) milline osa lubatud või sihttasust eeldatavasti selliste tasudega kaetakse;
 - 3) esialgsed kaubapõhised ülekandetasud;
 - ii) kui on kavandatud ülekandega mitteseotud teenused võrgukasutajatele:
 - 1) ülekandega mitteseotud teenuse tasu metoodika;
 - 2) milline osa lubatud või sihttasust eeldatavasti selliste tasudega kaetakse;
 - 3) viis, kuidas ülekandega mitteseotud teenuste tulu kohandatakse vastavalt artikli 17 lõikele 3;
 - 4) võrgukasutajatele osutatavate ülekandega mitteseotud teenuste esialgsed tasud;
- d) artikli 30 lõikes 2 sätestatud esialgne teave;

- e) kui artikli 24 punkti b kohast fikseeritud makstava hinna pakkumist kaalutakse hinnalaega reguleerimiskorra tingimustes olemasoleva võimsuse jaoks:
- i) kavandatud indeks;
 - ii) kavandatud arvutus ja viis, kuidas kasutada riskitasust saadavat tulu;
 - iii) millis(t)e ühenduspunkti(de) korral sellist mudelit kavandatakse;
 - iv) võimsuse pakkumise toiming ühenduspunktis, mille jaoks pakutakse artikli 24 kohaselt fikseeritud hinda ja muutuvat hinda.

Konkurentsiamet, analüüsinud Elering AS-i võrguteenuse hindade arvutamise aluseks olevaid kulusid ja tulukust, leiab, et need on vastavuses MGS § 23 lõikes 3 ning § 23² lõikes 3 toodud põhimõtetega. Samuti sisaldab käesolev otsus Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevat teavet järgmiselt:

- a) kavandatud lähtehinna meetodi kirjeldus (vt käesoleva otsuse punkti 2.1);
- b) artikli 30 lõike 1 punktis a sätestatud esialgne teave (vt käesoleva otsuse punkte 2.3, 2.4 ja 2.5);
- c) võimsuspõhiste ülekandetasude artikli 9 kohased kavandatud kohandused puuduvad, sest Elering AS ei kohanda ülekandetasusid;
- d) konsulteerimiseks esitatavad esialgsed lähtehinnad (vt käesoleva otsuse lk 6, tabel 3);
- e) artiklis 5 sätestatud kulude jaotuse hindamise tulemused ja üksikasjalikud komponendid (vt käesoleva otsuse punkti 5.3);
- f) kavandatud lähtehinna meetodi hinnang vastavalt artiklile 7 (vt käesoleva otsuse punkti 2.1);
- g) kui kavandatud lähtehinna meetod erineb artiklis 8 kirjeldatud meetodist, siis kõnealuste meetodite võrdlus koos alapunktis iii nimetatud teabega (vt käesoleva otsuse punkti 2.2);
- h) artikli 30 lõike 1 punkti b alapunktides i, iv ja v sätestatud esialgne teave (vt käesoleva otsuse punkte 5.2 ja 5.4);
- i) teave kaubapõhiste ülekandetasude kohta ei ole kohaldatav, sest Elering AS ei rakenda nimetatud ülekandetasusid;
- j) teave ülekandega mitteseotud teenuste kohta ei ole kohaldatav, sest Elering AS ei kavanda ülekandega mitteseotud teenuseid võrgukasutajatele;
- k) artikli 30 lõikes 2 sätestatud esialgne teave (vt käesoleva otsuse punkte 7 ja 8);
- l) teave selle kohta, kui artikli 24 punkti b kohast fikseeritud makstava hinna pakkumist kaalutakse hinnalaega reguleerimiskorra tingimustes olemasoleva võimsuse jaoks, ei ole kohaldatav, sest Elering AS ei kaalu fikseeritud makstava hinna pakkumist hinnalaega reguleerimiskorra tingimustes olemasoleva võimsuse jaoks.

Määruse 2017/460 artikkel 30 lõige 1 sätestab, et riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohaselt avaldab kas riiklik reguleeriv asutus või ülekandesüsteemihaldur enne tasuperioodi algust kooskõlas artiklites 31 ja 32 sätestatud nõuetega artiklis 30 lõigetes 1 kuni 3 toodud teabe.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes MGS § 1 lõikest 2¹, § 23 lõigetest 2 kuni 5, §-st 23², § 37 lõike 3 punktist 4, Määrusest 2017/460 ja Metoodikast

otsustan:

- 1) Kooskõlastada 21.08.2023 esitatud taotluse alusel Elering AS-i võrguteenuse hinnad järgmiselt:

	Süsteemisene võrgukasutus		Süsteemidevaheline võrgukasutus	
	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/periodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/periodis
Gaasiaasta (okt-sept)	142,77	0,00	142,77	142,77
Aasta (jaan-sept)	106,88	0,00	106,88	106,88
I kvartal (okt-dets)	39,48	0,00	39,48	39,48
II kvartal (jaan-märts)	39,05	0,00	39,05	39,05
III kvartal (aprill-juuni)	39,05	0,00	39,05	39,05
IV kvartal (juuli-sept)	39,48	0,00	39,48	39,48
Oktoober	15,12	0,00	15,12	15,12
November	14,63	0,00	14,63	14,63
Detsember	15,12	0,00	15,12	15,12
Jaanuar	15,12	0,00	15,12	15,12
Veebruar	14,14	0,00	14,14	14,14
Märts	15,12	0,00	15,12	15,12
Aprill	14,63	0,00	14,63	14,63
Mai	15,12	0,00	15,12	15,12
Juuni	14,63	0,00	14,63	14,63
Juuli	15,12	0,00	15,12	15,12
August	15,12	0,00	15,12	15,12
September	14,63	0,00	14,63	14,63
Päev	0,59	7,56	0,59	0,59
Päevasisene	0,66	7,56	0,66	0,66

- 2) Kooskõlastada 21.08.2023 esitatud taotluse alusel Elering AS-i baashinna arvutamise kordajad alljärgnevalt:

Võimsustoode	Võimsustoote kordaja
Aastane	1
Kvartaalne	1,1
Kuine	1,25
Päevane	1,5
Päevasisene	1,7

- 3) Elering AS on kohustatud avaldama Määruse 2017/460 artiklis 30 lõiges 1 kuni 3 toodud teabe kooskõlas artiklites 31 ja 32 sätestatud nõuetega.
- 4) **Võrguteenuse hindasid mõjutavate hinnakomponentide (võrguteenuse müügikogused, võrguteenuse osutamisega seotud kulud) olulisel muutumisel tuleb Elering AS-il viivitamatult esitada taotlus võrguteenuse uute hindade kooskõlastamiseks.**
- 5) MGS § 37 lõike 3¹ kohaselt võib Konkurentsiamet kehtestada gaasi ajutise ülekandehinna kõige kauem kaheks kuuks olukorras, kus ülekandehind ei ole põhjendatud ning gaasiettevõtja ei järgi Konkurentsiameti ettekirjutusi. Enam teenitud tulu, mida gaasiettevõtja põhjendamata ülekandehinna kasutamise ajal teenis, arvestatakse võrguteenuste hindade kooskõlastamisel müügitulust maha.

Käesoleva otsusega mittenõustumisel on õigus esitada 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemisest vaie Konkurentsiametile või kaebus otsuse tühistamiseks Tallinna Halduskohtule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Lisad:

1. Lisa 1 Konkurentsiameti 01.09.2023 otsusele nr 7-3/2023-120